

Autoreferat
przedstawiający opis kariery zawodowej,
dorobku oraz osiągnięć w pracy naukowo-badawczej
(załącznik nr 3)

dr Aleksandra Nocoń
Katedra Bankowości i Rynków Finansowych
Wydział Finansów
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Katowice, 2 stycznia 2025 r.

Spis treści

1. Imię i nazwisko	3
2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe	3
3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych	4
4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z póź.zm.)	4
4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego.....	4
4.2. Uzasadnienie podjętego problemu badawczego	5
4.3. Cele i hipotezy badawcze.....	9
4.4. Metodyka badań.....	11
4.5. Struktura i treść monografii	15
4.6. Syntetyczne wyniki i wnioski z badań	19
4.7. Wkład w dyscyplinę ekonomia i finanse.....	25
4.8. Literatura wykorzystana w charakterystyce głównego osiągnięcia naukowego.....	28
5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej	29
5.1. Charakterystyka dorobku naukowego po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomii i finansów	29
5.2. Aktywność naukowa o zasięgu międzynarodowym	48
6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę.....	53
6.1. Działalność w obszarze kształcenia i dydaktyki	53
6.2. Działalność organizacyjna i popularyzująca naukę	57

1. Imię i nazwisko

Aleksandra Nocoń

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe

2015 - Dyplom doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie finanse, nadany uchwałą Rady Wydziału Finansów i Ubezpieczeń, Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach

Tytuł rozprawy: *System reagowania współczesnych banków centralnych na niestabilność sektora bankowego*

Promotor: Prof. zw. dr hab. Irena Pyka

Recenzenci: Prof. dr hab. Janina Harasim (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach)
Prof. dr hab. Ryszard Wierzba (Uniwersytet Gdański)

Rozprawa doktorska została wyróżniona przez recenzentów oraz Komisję Doktorską, w rezultacie czego została nagrodzona nagrodą JM Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

2010 - Dyplom magistra ekonomii, uzyskany na kierunku Finanse i Rachunkowość Wydziału Finansów i Ubezpieczeń, Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach

Tytuł pracy: *Bankowość inwestycyjna w warunkach globalnego kryzysu finansowego*

Promotor: Prof. AE dr hab. Irena Pyka (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach)

Wyróżnienie wśród 5% najlepszych absolwentów Wydziału Finansów i Ubezpieczeń Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

2009 - Dyplom magistra ekonomii, uzyskany na kierunku Ekonomia Wydziału Ekonomii, Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach

Tytuł pracy: *Budowanie wizerunku nowych banków na polskim rynku w warunkach światowego kryzysu finansowego*

Promotor: dr Anna Adamus-Matuszyńska (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach)

Wyróżnienie wśród 5% najlepszych absolwentów Wydziału Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Katowicach

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Nazwa pracodawcy	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Okres zatrudnienia	Od 1.09.2015 do nadal
Zajmowane stanowisko	Adiunkt w Katedrze Bankowości i Rynków Finansowych, Wydział Finansów
Podstawowy zakres obowiązków	Praca badawczo-naukowa i dydaktyczna

Nazwa pracodawcy	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Okres zatrudnienia	Od 15.11.2011 do 31.08.2015
Zajmowane stanowisko	Asystent w Katedrze Bankowości i Rynków Finansowych, Wydział Finansów i Ubezpieczeń
Podstawowy zakres obowiązków	Praca badawczo-naukowa i dydaktyczna

Nazwa pracodawcy	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Okres zatrudnienia	Od 1.10.2009 do 30.09.2014
Zajmowane stanowisko	Doktorant w Katedrze Bankowości i Rynków Finansowych, Wydział Finansów i Ubezpieczeń

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z póź.zm.)

4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego

Dziełem stanowiącym osiągnięcie jest monografia naukowa mojego autorstwa pt.: ***Normalizacja polityki stóp procentowych współczesnych banków centralnych. Przestanki, scenariusze i mechanizmy.*** Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2024, s. 1-279, ISBN: 978-83-8291-412-2.

Recenzenci wydawniczy:

1. Prof. dr hab. Wiesława Przybylska-Kapuścińska – Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Instytut Ekonomii i Finansów
2. Prof. UW dr hab. Ryszard Kokoszcyński – Uniwersytet Warszawski, Wydział Nauk Ekonomicznych

4.2. Uzasadnienie podjętego problemu badawczego

Początek długoterminowego trendu spadkowego globalnych stóp procentowych przypada na połowę lat 80. XX wieku, kiedy po wyczerpującej, aczkolwiek wygranej walce z wysoką inflacją strukturalną, banki centralne rozpoczęły proces luzowania polityki monetarnej i systematycznego obniżania poziomu podstawowych stóp procentowych. Celem prowadzonej w tamtym czasie polityki monetarnej była chęć pobudzenia wzrostu gospodarczego po wielu latach stagflacji gospodarki światowej. Zmiana ram prowadzenia polityki pieniężnej została oparta wówczas na konsensusie nowej syntezy neoklasycznej, zgodnie z którą podstawowym celem polityki monetarnej uczyniono stabilizację cen. Dominujące dotychczas tradycyjne strategie polityki pieniężnej zastąpiono strategią bezpośredniego celu inflacyjnego (strategią BCI), zorientowaną na utrzymanie niskiej i stabilnej inflacji.

Zmiany, jakie dokonały się w gospodarce światowej, głównie pod wpływem dynamicznie postępującego procesu globalizacji spowodowały, iż współcześnie w większości gospodarek banki centralne realizują właśnie strategię bezpośredniego celu inflacyjnego lub pewną jej odmianę. W realizacji celu inflacyjnego wykorzystują one narzędzia, określane mianem klasycznych instrumentów polityki pieniężnej. Podstawowym, o ile nie najważniejszym spośród nich jest stopa procentowa, będąca kategorią polifunkcyjną, odnoszoną zwykle do pieniądza i kapitału pożyczkowego, która w istotny sposób oddziałuje na efektywność i funkcjonowanie podmiotów sfery realnej. Stopa procentowa stanowi jeden z najważniejszych parametrów nie tylko polityki monetarnej, ale całej gospodarki rynkowej. Ważnymi instrumentami polityki pieniężnej są ponadto operacje otwartego rynku, operacje depozytowo-kredytowe oraz rezerwa obowiązkowa.

W ostatnich latach stopa procentowa jako główny instrument polityki monetarnej stała się przedmiotem szczególnego zainteresowania z uwagi na jej niestandardową odstonę, stosowaną po wybuchu globalnego kryzysu finansowego. W obliczu zagrożenia ogólnoświatowym kryzysem gospodarczym, jak również niskiej skuteczności publicznej pomocy finansowej w przeciwdziałaniu rozprzestrzenianiu się negatywnych skutków kryzysu, banki centralne podjęły wiele działań, których celem było powstrzymanie narastającej niestabilności finansowej w gospodarce światowej oraz usprawnienie funkcjonowania rynków finansowych. Taka polityka określana mianem niekonwencjonalnej, była – choć w różnym zakresie i skali – stosowana wówczas przez niemal wszystkie banki centralne na świecie. W ramach niekonwencjonalnej polityki pieniężnej władze monetarne dokonały w pierwszej odstonie kryzysu przede wszystkim szybkich i znaczących obniżek podstawowych stóp procentowych, sprowadzając je do niestandardowo niskich poziomów. Ich celem było zwiększenie płynności instytucji bankowych, poprawa sytuacji w sektorze bankowym, a w konsekwencji przywrócenie stabilności systemu finansowego. Nie był to jednak jedyny zastosowany instrument. Narzędziem niekonwencjonalnej polityki monetarnej, towarzyszącym niestandardowej polityce stóp procentowych, były również instrumenty polityki bilansowej, w tym polityka luzowania ilościowego (*quantitative easing*, QE), a następnie również narzędzia polityki komunikacyjnej.

Pomimo inicjatyw podejmowanych przez banki centralne gospodarka światowa nadal jednak była pogrążona w recesji. Banki centralne kontynuowały więc stosowanie niekonwencjonalnych instrumentów, opierając prowadzoną politykę monetarną głównie na niestandardowej polityce stóp procentowych oraz nadzwyczajnej polityce bilansowej. Skutkiem dalszego stosowania niekonwencjonalnej polityki monetarnej były powstające strategie wyjścia (*exit strategies*). Pojęciem tym przyjęto się określać założenia formułowane w formie niezależnych postulatów, kierowanych pod adresem banków centralnych, przedstawione w dokumencie Rady Stabilności Finansowej ze szczytu w Pittsburghu w 2009 r. Dotyczyły one potrzeby „wyjścia” z niekonwencjonalnej polityki monetarnej [FSB, 2009; Von Hagen, Pisani-Ferry, Von Weizsäcker, 2009, s. 15]. Wskazywały na potrzebę normalizacji polityki monetarnej banków centralnych, czego warunkiem było odejście od polityki niskich stóp procentowych oraz zakończenie nadzwyczajnej polityki bilansowej. Zarówno jednak w praktyce, tj. w formułowanych strategiach wyjścia, jak i na gruncie teorii największą trudnością było dokładne określenie koncepcji, harmonogramu oraz zakresu działań związanych z owym „wyjściem”, a w szczególności ustalenie, na jakim ostatecznym poziomie powinny ukształtować się znormalizowane stopy procentowe. Pomimo sformułowania strategii wyjścia jeszcze przez kilka kolejnych lat nie podejmowano prób ich praktycznej realizacji uznając, iż gospodarki wciąż potrzebują niekonwencjonalnego wsparcia ze strony banków centralnych. Dopiero wraz z poprawą warunków ogólnogospodarczych w połowie drugiej dekady XXI wieku największe banki centralne zaczęły wskazywać na realną potrzebę odejścia od niekonwencjonalnej polityki monetarnej, a więc podjęcia działań w kierunku urzeczywistnienia procesu normalizacji polityki monetarnej. Późniejsze wydarzenia o zasięgu globalnym – pandemia koronawirusa oraz kryzys geopolityczny spowodowany wybuchem wojny w Ukrainie nie sprzyjały jednak działaniom normalizującym politykę monetarną banków centralnych. Co więcej, osłabiały możliwości oraz odwagę władz monetarnych do ich wdrożenia.

Wskazane wydarzenia ekonomiczno-polityczne ostatnich dwóch dekad oraz utrzymująca się długoterminowa niestabilność systemu finansowego stały się główną przesłanką podjęcia przeze mnie badań naukowych w obszarze współczesnej niekonwencjonalnej polityki monetarnej. Stanowiły one zarazem kontynuację prac badawczych realizowanych przeze mnie w tym obszarze od początku mojej aktywności naukowej. Z uwagi na opisane wcześniej zmiany, jakie dokonywały się w gospodarce światowej, szczególną uwagę zwróciłam na zagadnienie strategii wyjścia z niekonwencjonalnej polityki monetarnej. Problematyka istoty i celów niekonwencjonalnej polityki monetarnej, niestandardowych oraz nadzwyczajnych instrumentów jej realizacji, jak również rysujących się założeń wyjścia stanowiła przedmiot opublikowanych przeze mnie monografii oraz artykułów naukowych, w których zauważyłam, iż stopy procentowe banku centralnego niemal w całym okresie od momentu wybuchu globalnego kryzysu finansowego pozostawały na niestandardowym poziomie, co praktycznie nie miało miejsca na taką skalę w dotychczasowej historii władz monetarnych. Sygnalizowana coraz częściej silna potrzeba poszukiwania dróg „wyjścia” z niekonwencjonalnej polityki monetarnej, poparta rozważaniami, prezentowanymi w – powstającej dopiero w tamtym okresie – literaturze zagranicznej, która podkreślała istotę i

znaczenie tego procesu, jak również formułowane przez organizacje międzynarodowe oraz banki centralne strategie wyjścia spowodowały, że uznałam kwestię normalizacji polityki monetarnej za szczególnie ważną i aktualną zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia. **Swoje zainteresowania skoncentrowałam na normalizacji polityki stóp procentowych stanowiącej kluczowy element normalizacji polityki monetarnej.** Mam jednakże świadomość, iż proces normalizacji polityki monetarnej bardzo silnie wiąże się także z pozostałymi obszarami, w których banki centralne podejmowały niekonwencjonalne działania po wybuchu globalnego kryzysu finansowego, tj. polityką bilansową oraz polityką komunikacyjną. Akceptując poglądy prezentowane w literaturze dotyczące istotnego związku pomiędzy poszczególnymi obszarami niekonwencjonalnej polityki monetarnej [Borio, Zabai, 2016], swoje badania ukierunkowałam jednak wyłącznie na normalizację w odniesieniu do stopy procentowej jako standardowego i niestandardowego instrumentu wykorzystywanego w polityce monetarnej. Za takim podejściem przemawiają następujące argumenty:

- stopa procentowa jako instrument pełni bardzo różne funkcje w polityce monetarnej; jeżeli bowiem dokonuje się zmiana wysokości stóp procentowych następują istotne zmiany w popycie na kredyt bankowy oraz sytuacji na rynkach finansowych; zmienia się w rezultacie układ stóp procentowych i to niezależnie od tego czy stopy procentowe zostają podwyższone, czy obniżone;
- stopa procentowa określa koszt kapitału, a zatem jej zmiany powodują znaczące konsekwencje nie tylko w sferze finansowej, ale w całej gospodarce; jest ona bowiem podstawą funkcjonowania sfery realnej gospodarki, a jej kształtowanie w istotny sposób oddziałuje na efektywność i funkcjonowanie podmiotów tej sfery, tj. przedsiębiorstwa oraz gospodarstwa domowe;
- banki centralne niemal zawsze wykorzystywały instrument stopy procentowej, decydując o poziomie krótkoterminowej stopy procentowej oraz kształtując strukturę stóp procentowych; sytuacja, która zrodziła się w wyniku nadzwyczajnych wydarzeń pierwszych dekad XXI wieku zwróciła uwagę na potrzebę zakończenia niestandardowej polityki stóp procentowych;
- marginalizowanie złożoności procesu zakończenia niestandardowej polityki stóp procentowych wobec istotnego zainteresowania normalizacją polityki bilansowej.

Monografia, będącą podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, stanowi zwieńczenie wieloletnich badań. Obejmują one problematykę polityki monetarnej zarówno w wymiarze klasycznym, jak i niekonwencjonalnym, po różne aspekty bankowości centralnej. W trakcie długoletnich badań w otoczeniu nastąpiły zjawiska, które wymagały uwzględnienia w prowadzonych badaniach naukowych. Najważniejszym spośród nich był globalny kryzys finansowy, który rozpoczął okres wieloletniego prowadzenia niekonwencjonalnej polityki monetarnej przez banki centralne, a następnie zrodził potrzebę odejścia od tych praktyk, w tym utrzymywania przez nie stóp procentowych na nieuzasadnionym niskim poziomie. Kolejne wydarzenia, jakich doświadczyła gospodarka światowa, tj. pandemia koronawirusa oraz kryzys geopolityczny i nabierające na sile procesy inflacyjne, będące m.in. następstwem wybuchu wojny w Ukrainie sprzyjały utrzymywaniu przez banki centralne niestandardowego poziomu

stóp procentowych. Unaocznily jednocześnie, iż **stopa procentowa w sensie strategicznym jest kluczowym parametrem współczesnej polityki monetarnej, a proces jej normalizacji jest niezwykle ważny i konieczny zarówno z punktu widzenia banków centralnych, jak i otoczenia finansowego oraz gospodarczego.** Z kolei władze monetarne mają ograniczony zakres możliwych do zastosowania narzędzi, które w opisanych sytuacjach nadzwyczajnych koncentrowały się przede wszystkim na działaniach z obszaru polityki stóp procentowych, a uzupełniając również polityki bilansowej i polityki komunikacyjnej. Stąd też dla skuteczności polityki monetarnej i prawidłowego funkcjonowania mechanizmu transmisji impulsów monetarnych istotne znaczenie mają zarówno działania związane z rozpoczęciem i prowadzeniem niestandardowej polityki stóp procentowych, jak również odejściem od jej stosowania. Wszystkie te argumenty stanowiły uzasadnienie dla podjęcia przeze mnie badań naukowych skoncentrowanych wokół polityki stóp procentowych i procesu jej normalizacji.

O ukierunkowaniu podjętych przeze mnie badań na problematykę normalizacji polityki stóp procentowych miał wpływ również fakt, iż zarówno **w środowisku akademickim, jak i wśród praktyków bankowości centralnej, którzy podejmują kwestie zaprzestania niekonwencjonalnej polityki monetarnej, przeważają rozważania skoncentrowane niemal wyłącznie na normalizacji polityki bilansowej** [np. Logan, 2019; Powell, 2019; Janus, 2020; Fakui, Chen, 2022] **bądź normalizacji polityki komunikacyjnej** [np. Powell, 2019]. Zdominowały one dyskusje dotyczące procesu normalizacji polityki monetarnej, sprowadzając normalizację polityki stóp procentowych jedynie do prostej podwyżki bądź obniżki stóp procentowych. Tymczasem jest to problem dużo bardziej złożony, a zarazem ważny i aktualny, bowiem wymaga m.in. przygotowania scenariuszy normalizacji. Zidentyfikowanie tej luki badawczej stanowiło ważny argument podjęcia przeze mnie badań dotyczących procesu normalizacji polityki stóp procentowych.

Przeprowadzone przeze mnie badania teoretyczne i empiryczne dowodzą zatem, iż problematyka normalizacji polityki stóp procentowych jest zasadniczo nowa i jak dotąd słabo rozpoznana zarówno na gruncie empirycznym, tj. w praktyce działalności banków centralnych, jak również teoretycznym jako obszar badań naukowych. Dodatkowo dorobek publikacyjny z tego zakresu jest relatywnie niewielki. **Zagadnienie to stanowi więc swego rodzaju lukę poznawczą w badaniach prowadzonych tak na gruncie krajowym, jak i w znacznym stopniu międzynarodowym.** Aby wypełnić zidentyfikowaną lukę badawczą podjęłam prace metodologiczne, zmierzające do usystematyzowania oraz uzupełnienia dotychczasowego stanu wiedzy. Miały one charakter nowatorski, gdyż wymagały zaproponowania zupełnie nowych rozwiązań koncepcyjnych. O ile bowiem cele, zakres, czy też konsekwencje niestandardowej polityki stóp procentowych w literaturze są szeroko analizowane [Żywiecka, 2013; Przybylska-Kapuścińska, Szyszko (red. nauk.), 2017; Nocoń, 2016; Szczerbowicz, 2011b; Elbourne, Ji, Duijndam, 2018; Guerini, Lamperti, Mazzocchetti, 2018; Papadamou, Kyriazis, Tzeremes, 2019, s. 295-305; Kapetanios i in., 2012; Krishnamurthy, Vissing-Jorgensen, 2010; Hamilton, Wu, 2012; Meaning, Zhu, 2011; Neely, 2010; Gagnon, Raskin, Remache, Sack, 2011, s. 41-59; Szczerbowicz, 2011a; Joyce, Lasaosa, Stevens, Tong, 2011], o tyle kwestia jej normalizacji jest marginalizowana i podejmowana w

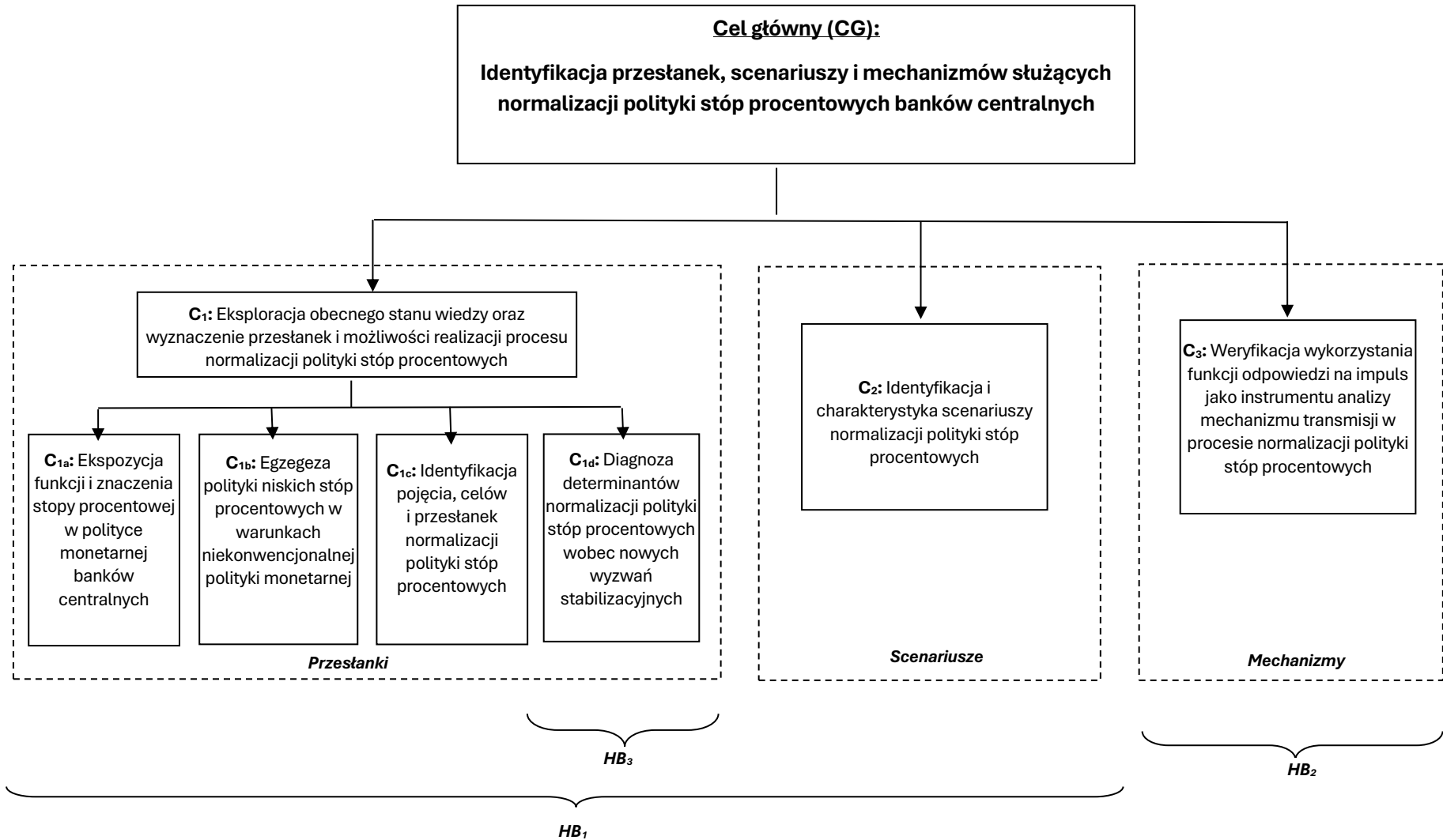
ograniczonym zakresie. Wyraźnie brakuje także studiów wskazujących możliwe scenariusze normalizacji polityki stóp procentowych oraz mechanizmy warunkujące jej realizację. Zgodnie z moją najlepszą wiedzą, kompleksowe badania dotyczące tego problemu nie były prowadzone ani w kraju, ani za granicą. Zidentyfikowana luka badawcza stała się więc główną motywacją do podjęcia przeze mnie tej problematyki w przedłożonym osiągnięciu naukowym.

4.3. Cele i hipotezy badawcze

Zidentyfikowana luka poznawcza stanowiła uzasadnienie dla podjęcia badań naukowych, których wyniki zaprezentowałam w monografii: **Nocoń A. (2024), *Normalizacja współczesnej polityki stóp procentowych. Przestanki, scenariusze i mechanizmy*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa**, stanowiącej moje główne osiągnięcie naukowe. Praca ta wpisuje się w problematykę relatywnie słabo rozpoznaną w publikacjach i badaniach naukowych. Dotychczasowe – bardzo nieliczne – opracowania, skoncentrowane głównie na pozostałych obszarach procesu normalizacji polityki monetarnej, ze względu na swój ograniczony, a zatem wycinkowy charakter, dostarczają wiedzy rozproszonej i niepełnej.

Monografia przedstawia rezultaty badań nad normalizacją polityki stóp procentowych współczesnych banków centralnych, w szczególności dotyczących jej przestank, scenariuszy oraz mechanizmów. Tak zdefiniowany obszar badawczy był więc szeroki. Badania koncentrowały się na zdefiniowaniu istoty i celów procesu normalizacji polityki stóp procentowych, jak również określeniu przestank, które stanowią uzasadnienie dla podjęcia czynności normalizujących. W pracy zidentyfikowano oraz usystematyzowano także scenariusze normalizacji polityki stóp procentowych, aby pokazać możliwe podejścia banków centralnych do wdrażania tego procesu. W rozważaniach podjęto ponadto problematykę mechanizmów warunkujących realizację działań normalizujących politykę stóp procentowych, celem ukazania narzędzi, które mogą wspierać identyfikację zależności funkcjonujących w środowisku makroekonomicznym oraz pozwalają prognozować zmiany dokonujące się na skutek działań podejmowanych w obszarze normalizacji polityki stóp procentowych. Badania, których wyniki zaprezentowano w niniejszej monografii miały zatem charakter holistyczny.

W konsekwencji **celem głównym (CG) osiągnięcia naukowego stała się identyfikacja przestank, scenariuszy i mechanizmów służących normalizacji polityki stóp procentowych banków centralnych**. Złożoność i wielowątkowość badanej problematyki spowodowała konieczność jego dezagregacji na cele szczegółowe, które podzielono na cele teoriopoznawcze oraz cele aplikacyjne. Przyjęte cele szczegółowe zaprezentowano na rys. 1. Cele szczegółowe odnoszą się do trzech głównych wyodrębnionych obszarów analizy procesu normalizacji polityki stóp procentowych – tj. przestank, scenariuszy i mechanizmów. W obszarze pierwszym oraz drugim dotyczącym odpowiednio przestank i scenariuszy normalizacji polityki stóp procentowych przyjęte cele C_1 i C_2 mają charakter teoriopoznawczy, z kolei w obszarze trzecim – mechanizmów, sformułowany cel C_3 ma charakter aplikacyjny.

Rys. 1. Cele i hipotezy badawcze jako wynikowa koncepcji badań w przedłożonym osiągnięciu naukowym

Źródło: opracowanie własne.

Przyjęte cele naukowe, jak również określony zakres prac badawczych pozwolił na sformułowanie następujących hipotez badawczych (rys. 1):

HB₁: Normalizacja polityki stóp procentowych w warunkach kumulacji czynników destabilizujących system finansowy i gospodarczy wymaga racjonalizacji wyboru scenariuszy zakończenia niekonwencjonalnej polityki monetarnej.

HB₂: Zastosowanie funkcji odpowiedzi na impuls pozwala zweryfikować oddziaływanie normalizacji polityki stóp procentowych na zmienne makroekonomiczne.

HB₃: Nowe wyzwania stabilizacyjne modyfikują możliwości realizacji procesu normalizacji polityki stóp procentowych.

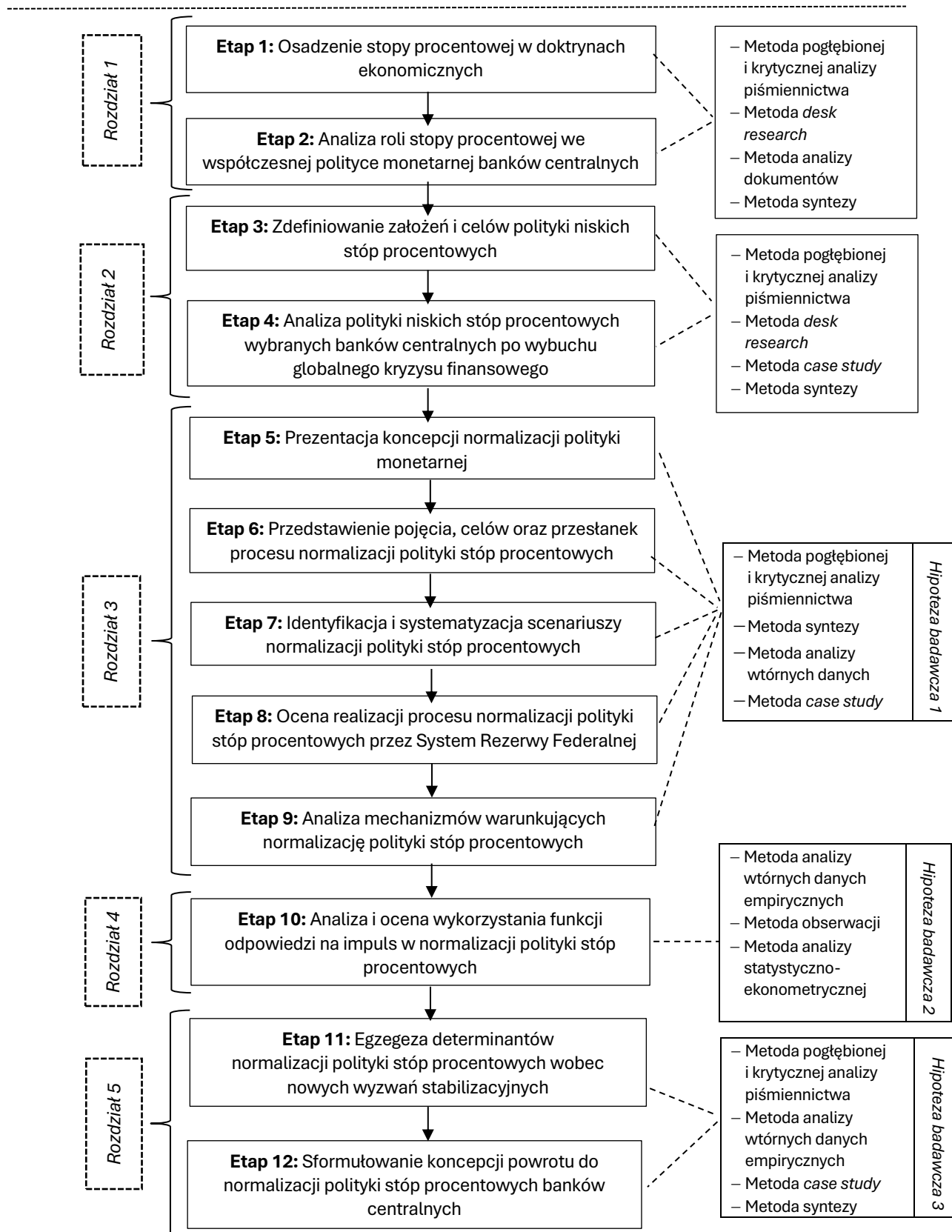
Przyjęte hipotezy badawcze zostały zweryfikowane w wyniku przeprowadzonych studiów teoretycznych oraz w oparciu o zgromadzony materiał empiryczny.

4.4. Metodyka badań

Realizacja założonych celów oraz weryfikacja sformułowanych hipotez badawczych wymagała zastosowania odpowiedniej metodyki badań. W tym celu opracowałam **schemat procedury badawczej, obejmujący 12 etapów procesu badawczego, na którym wskazano umiejscowienie w monografii oraz informację o metodach weryfikacji hipotez badawczych** (rys. 2).

W części teoretycznej opracowania zastosowałam metodę pogłębionej i krytycznej analizy piśmiennictwa (krajowego i zagranicznego), głównie z zakresu teorii ekonomicznych, współczesnej polityki monetarnej, bankowości centralnej, jak również metod ilościowych, wykorzystywanych w polityce pieniężnej władz monetarnych. W rozważaniach poświęconych analizie polityki stóp procentowych wykorzystałam metodę *case study* (studiów przypadku) wybranych banków centralnych. Umożliwiła ona analizę przestanek, celów i konsekwencji stosowania niestandardowej polityki stóp procentowych. Uzupełniając do badania działań normalizujących politykę stóp procentowych podejmowanych przez banki centralne zastosowałam metodę analizy wtórnych danych empirycznych, ujętych w statystykach i opracowaniach banków centralnych oraz międzynarodowych instytucji finansowych, aby ustalić przestanki podejmowania działań normalizujących przez analizowane władze monetarne oraz nakreślić schemat ich postępowania.

W części empirycznej monografii przeprowadziłam szerokie badania skoncentrowane na analizie i ocenie wykorzystania funkcji odpowiedzi na impuls w normalizacji polityki stóp procentowych. Funkcja odpowiedzi na impuls (*Impulse Response Function*, IRF) uznawana jest za jedną z ważniejszych miar wykorzystywanych przez banki centralne w polityce pieniężnej [Da Fonseca, Gottschalk, 2020; Scherrer, Fernandes, 2021; Shi, 2022]. Wybór funkcji odpowiedzi na impuls uzasadniony był faktem, iż ilustruje ona reakcje zmiennych makroekonomicznych na zaistniały szok, dzięki czemu przeprowadzona analiza umożliwiła ocenę skutków szoku monetarnego, implikowanego normalizacją polityki stóp procentowych.

Rys. 2. Schemat procedury badawczej w przedłożonym osiągnięciu naukowym

Źródło: opracowanie własne.

Przedmiotem badań empirycznych była więc reakcja wybranych zmiennych makroekonomicznych i finansowych na zaistniały szok monetarny. Szok ten implikowany był zmianą podstawowej stopy procentowej banku centralnego w warunkach dokonującej się normalizacji polityki stóp procentowych. Wyznaczone w toku przeprowadzonych badań funkcje IRF obrazują wpływ procesu normalizacji polityki stóp procentowych na poszczególne zmienne makroekonomiczne i finansowe, a zatem ilustrują oddziaływanie impulsu oraz kierunek reakcji badanych zmiennych.

Wyboru metody badawczej, tj. analizy statystyczno-ekonometrycznej dokonałam z uwagi na fakt, iż analizy statystyczno-ekonometryczne z wykorzystaniem funkcji odpowiedzi na impuls są współcześnie często stosowane w analizach makroekonomicznych prowadzonych w środowisku naukowym, jak i wśród praktyków bankowości centralnej. Do wyznaczenia funkcji odpowiedzi na impuls posłużyłam się strukturalnymi modelami wektorowej autoregresji (modelami SVAR). Modele te są powszechnie stosowane – także przez banki centralne – do wyznaczania funkcji odpowiedzi na impuls, a przeprowadzone studia literaturowe z zakresu wykorzystywania modeli SVAR w polityce monetarnej wskazują na ich satysfakcjonujące rezultaty. Dodatkowo, przy konstruowaniu strukturalnych modeli wektorowej autoregresji zastosowałam metodę analizy wtórnych danych empirycznych, w ramach której zgromadziłam, zweryfikowałam i uporządkowałam dane pochodzące z różnych źródeł, w tym z: międzynarodowych baz danych, statystyk i publikacji banków centralnych, instytucji nadzorczych, urzędów statystycznych, instytutów badań ekonomicznych, Komisji Europejskiej, IndexMundi, MFW oraz OECD. Dane te wykorzystałam następnie do estymacji opracowanych modeli.

W całym postępowaniu badawczym w celu uzupełnienia i rozszerzenia analizowanych treści, jak również pogłębienia formułowanych wniosków wykorzystałam ponadto: metodę desk research, metodę analizy przyczynowo-skutkowej, metodę obserwacji, metodę analizy dokumentów oraz metodę syntezy.

Przyjęta procedura oraz ramy koncepcyjne badań zdeterminowały ich zakres podmiotowy. Polityka niskich stóp procentowych prowadzona po wybuchu ogólnoświatowego kryzysu finansowego mimo, iż miała charakter globalny, tj. dotyczyła niemal wszystkich banków centralnych, prowadzona była w różnym czasie i z różnym natężeniem, czego efektem są różne podejścia władz monetarnych do procesu jej normalizacji. Próba badawcza obejmowała największe banki centralne, w tym: System Rezerwy Federalnej (FED), Bank Anglii, Europejski Bank Centralny (EBC) oraz Bank Japonii. Tym co je łączy jest fakt, iż są to największe banki centralne na świecie, które po wybuchu kryzysu finansowego 2007+ zdecydowały o sprowadzeniu podstawowych stóp procentowych do bardzo niskiego poziomu, co rozpoczęło wieloletni okres polityki niskich stóp procentowych. Prowadzone przeze mnie badania, choć zasadniczo dotyczyły wszystkich wymienionych wyżej banków centralnych, w niektórych częściach monografii koncentrowały się na wybranych spośród nich¹. Wynikało to z faktu, iż po

---

¹ Selekcja analizowanych przykładów banków centralnych i ich polityki stóp procentowych możliwa była z uwagi na przyjęcie paradygmatu postpozytywistycznego w badaniach, który daje możliwość zastosowania subiektywnego podejścia badacza do analizowanego problemu.

pierwsze są to banki centralne, które prowadziły różne odstony polityki niskich stóp procentowych, zarówno politykę niskich dodatnich stóp procentowych (Bank Anglii), politykę zerowych stóp procentowych (FED, EBC), jak i politykę ujemnych stóp procentowych (Bank Japonii). Po drugie, do momentu wybuchu pandemii koronawirusa znajdowały się one na różnym etapie praktycznego wdrożenia działań normalizujących politykę stóp procentowych. Po trzecie, przedmiotem badań empirycznych z wykorzystaniem funkcji IRF stał się System Rezerwy Federalnej i gospodarka Stanów Zjednoczonych oraz Europejski Bank Centralny i gospodarka strefy euro, ponieważ są to duże gospodarki, które mają jednak różne doświadczenia w zakresie normalizacji polityki stóp procentowych, a także cechują je odmienne uwarunkowania jej realizacji. Uznałam zatem, iż mogą one stanowić podstawę analizy porównawczej oraz formułowania ogólnych wniosków dotyczących badanej problematyki. W części empirycznej monografii podjęłam więc próbę oceny, jak normalizacja polityki stóp procentowych na przykładzie FED-u oraz EBC mogłaby wpłynąć na sferę finansową i makroekonomiczną, odpowiednio w Stanach Zjednoczonych i strefie euro. Przyjęty zakres podmiotowy umożliwił wnioskowanie o możliwościach i konsekwencjach normalizacji polityki stóp procentowych.

Dążąc do zapewnienia kompleksowości prowadzonych badań, w pozostałych częściach opracowania poddałam analizie także inne banki centralne stosujące politykę niskich (w tym zerowych i ujemnych) stóp procentowych, w tym: Narodowy Bank Danii, Szwedzki Bank Centralny czy Szwajcarski Bank Narodowy. Analizowane banki centralne, mimo realizacji odmiennych wersji niestandardowej polityki stóp procentowych, łączy element konsekwencji w kontynuowaniu tego typu polityki, a jednocześnie świadomość potrzeby jej normalizacji.

Złożoność analizowanej problematyki zdeterminowała również przyjęty okres badawczy. Obejmował on lata 2008-2023, a więc rozpoczynający się od momentu wybuchu globalnego kryzysu finansowego, kiedy to banki centralne niemal na całym świecie zastosowały niekonwencjonalną politykę monetarną, w ramach której zdecydowały o sprowadzeniu podstawowych stóp procentowych do niskiego poziomu. W kolejnych latach, z uwagi na utrzymujący się stan niestabilności systemu finansowego, kontynuowały politykę niskich stóp procentowych. Co więcej, pomimo podjęcia prób zdefiniowania pierwszych założeń normalizacji polityki monetarnej zasadniczo nie realizowały ich w praktyce, nadal prowadząc niestandardową politykę stóp procentowych. Przyjęty okres badawczy obejmował także późniejsze nadzwyczajne wydarzenia trzeciej dekady XXI wieku, tj. okres pandemii koronawirusa, w której banki centralne jeszcze silniej zaangażowały się w politykę niskich stóp procentowych, hamując dotychczasowe inicjatywy w kierunku normalizacji, jak również kryzysu geopolitycznego 2022+, kiedy to nowe wyzwania stabilizacyjne odwróciły kierunek prowadzonej polityki stóp procentowych banków centralnych. Czynnikiem komplikującym prowadzone badania były więc nowe wydarzenia i uwarunkowania, które pojawiły się w gospodarce światowej, bieżące decyzje i zachowania banków centralnych dotyczące prowadzonej przez nie polityki monetarnej, jak również zmiany w systemie gospodarczym, będące ich konsekwencją. Wymagało to systematycznej aktualizacji metodyki badań oraz uwzględnienia tych zdarzeń w ramach prowadzonych prac badawczych.

4.5. Struktura i treść monografii

Struktura i treść monografii została podporządkowana przyjętemu celom i sformułowanym hipotezom badawczym. **Monografia ma charakter studium teoretyczno-empirycznego i składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów oraz zakończenia.** Treść poszczególnych części pracy wynika z przyjętych założeń merytorycznych oraz wykorzystywanych metod badania analizowanych procesów. Pierwsze trzy rozdziały pracy tworzą warstwę konceptualną badań. Zaprezentowałam w nich wyniki studiów teoriopoznawczych, które zawierają także elementy studiów teoriiotwórczych. Rozdział czwarty stanowi część empiryczną monografii, w której przedstawiłam wyniki przeprowadzonych badań własnych. Rozdział piąty ma natomiast charakter teoretyczno-empiryczny. Zaprezentowałam w nim złożoność normalizacji polityki stóp procentowych wobec nowych wyzwań stabilizacyjnych, mających istotny wpływ na badaną problematykę.

W **rozdziale pierwszym** rozważania skoncentrowałam na stopie procentowej w roli parametru polityki monetarnej. W sposób syntetyczny zarysowałam w nim i uporządkowałam istniejący dorobek dotyczący teorii stopy procentowej jako parametru polityki monetarnej, poczynając od ekonomii klasycznej po współczesne doktryny stopy procentowej, aby ukazać zmieniające się funkcje stopy procentowej w toku ewolucji teorii ekonomicznych. Odniosłam się także do roli stopy procentowej jako narzędzia władz monetarnych, prezentowanej w założeniach nowej syntezy neoklasycznej. Stanowiło to ważny punkt wyjścia do dalszych rozważań nad istotą stopy procentowej jako jednego z najważniejszych parametrów w systemie finansowym i gospodarce. W rozdziale tym zwróciłam ponadto uwagę na podstawowe stopy procentowe banków centralnych oraz ich przydatność w osiągnięciu podstawowego celu prowadzonej polityki monetarnej. W warunkach realizacji strategii bezpośredniego celu inflacyjnego są one bowiem głównym narzędziem zapewnienia stabilności cen, a także utrzymania stabilności finansowej – dodatkowego celu nałożonego na współczesne banki centralne. Z uwagi na nadzwyczajne wydarzenia pierwszych dekad XXI wieku oraz znaczące zaangażowanie władz monetarnych w niwelowanie negatywnych skutków niestabilności w rozdziale pierwszym przedstawiłam także istotę oraz klasyfikację niekonwencjonalnych instrumentów polityki monetarnej zastosowanych po wybuchu kryzysu finansowego 2007+. Zważywszy, że w pierwszej kolejności banki centralne obniżyły wtedy poziom podstawowych stóp procentowych, szczególną uwagę zwróciłam na niestandardowe wykorzystanie parametru stopy procentowej. Zarysowałam jednak również relacje pomiędzy niestandardową polityką stóp procentowych a pozostałymi ważnymi elementami niekonwencjonalnej polityki monetarnej, tj. polityką bilansową oraz komunikacyjną, nie umniejszając ich znaczenia w stabilizowaniu systemu finansowego.

Rozdział drugi koncentruje się na polityce niskich stóp procentowych, będącej narzędziem niekonwencjonalnej polityki monetarnej. Usystematyzowałam w nim rozważania podejmowane w literaturze dotyczące polityki niskich stóp procentowych zastosowanej po wybuchu globalnego kryzysu finansowego, eksponując jednocześnie własne spojrzenie na tę problematykę. Zaprezentowałam założenia i cele polityki niskich stóp procentowych, proponując jej typologię, z punktu widzenia skali dokonanych obniżek, w której wyodrębniłam:

politykę niskich dodatnich, zerowych oraz ujemnych stóp procentowych. Stanowiło to jednocześnie impuls do podjęcia przez mnie rozważań i wyjaśnienia koncepcji oraz założeń zerowej granicy nominalnych stóp procentowych, której przekroczenie może powodować zmiany w funkcjonowaniu mechanizmu transmisji impulsów monetarnych, uniemożliwiające władzom monetarnym efektywne oddziaływanie na sferę finansową i realną. Problem ten uznałam za istotny i warty przedstawienia z uwagi na fakt, iż we współczesnej odstonie polityki stóp procentowej banki centralne zdecydowały o przekroczeniu tej granicy. Ponadto zważywszy, że w dotychczasowej historii stopa procentowa pozostawała niemal zawsze pod stałą kontrolą banków centralnych, a jej utrzymywanie na niskim poziomie przez dłuższy czas było wcześniej niezwykle rzadkie (poza okresem Wielkiej Depresji oraz na początku lat 90. XX w. w Japonii), w rozdziale tym przeanalizowałam przypadki zastosowania polityki niskich dodatnich, zerowych, jak również ujemnych stóp procentowych przez wybrane banki centralne po wybuchu globalnego kryzysu finansowego. Pozwoliło to dokonać syntezy tych polityk oraz wyeksponować odmienne uwarunkowania ich podjęcia oraz skutki realizacji.

Rozdział trzeci ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia problematyki podjętej w monografii, gdyż dotyczy normalizacji polityki stóp procentowych. Rozdział ten ma charakter nowatorski, zarówno z uwagi na poruszaną w nim problematykę, jak i podejście do analizy. Z uwagi na brak kompleksowych badań oraz publikacji zwartych dotyczących tej tematyki zaprezentowałam w nim własne spojrzenie na koncepcję normalizacji polityki monetarnej, którą utożsamiałam z procesem zakończenia niekonwencjonalnej polityki monetarnej we wszystkich obszarach, w których wykorzystywane były niestandardowe i nadzwyczajne instrumenty. Analizując zakres normalizacji polityki monetarnej wskazałam, iż proces ten obejmuje normalizację: polityki stóp procentowych, polityki bilansowej oraz polityki komunikacyjnej. Wykazałam także występowanie luki badawczej w obszarze normalizacji polityki stóp procentowych zarówno w odniesieniu do samej istoty tego procesu w ujęciu teoretycznym, jak i badań empirycznych w tym zakresie. By ją wypełnić zebrałam i uporządkowałam dotychczasowy – dość znikomy – dorobek dotyczący procesu normalizacji polityki stóp procentowych, co w wielu obszarach wymagało dookreślenia i doprecyzowania stosowanych pojęć. W rozdziale tym zaproponowałam więc własną definicję pojęcia normalizacji polityki stóp procentowych, przyjmując że jest to proces zakończenia niestandardowego wymiaru polityki stóp procentowych. Sformułowałam również cele normalizacji polityki stóp procentowych oraz możliwe kierunki realizacji tego procesu. Poszukując odpowiedzi na pytanie, jaki powinien być optymalny poziom stóp procentowych ukształtowany w wyniku procesu normalizacji, zaprezentowałam możliwe punkty odniesienia dla wyznaczenia znormalizowanego poziomu stóp procentowych. W rozdziale tym zwróciłam jednocześnie uwagę, iż normalizacja polityki stóp procentowych jest procesem bardzo złożonym, wielowymiarowym i wielopłaszczyznowym. Z uwagi na to jego przygotowanie wymaga wnikliwej analizy teoretycznej, zaś jego wdrożenie w praktyce jest niezwykle trudne i wymaga czasu. Uznając jednak normalizację za proces niezwykle ważny i potrzebny, w rozdziale tym zidentyfikowałam przesłanki uzasadniające podjęcie czynności normalizujących politykę stóp procentowych. Ważnym komponentem tego rozdziału są także

usystematyzowane – a w części zaproponowane – scenariusze normalizacji polityki stóp procentowych, w których wskazałam możliwe ścieżki jej wdrożenia. Scenariusze te sklasyfikowałam i scharakteryzowałam z punktu widzenia: czasu rozpoczęcia procesu, kryteriów decyzyjnych warunkujących jego podjęcie, tempa wdrożenia, jak również kierunku oraz sekwencji działań normalizujących politykę stóp procentowych. Ponadto, chcąc zaprezentować praktyczny wymiar procesu normalizacji polityki stóp procentowych, w rozdziale tym przedstawiłam jego założenia formułowane przez największe banki centralne po wybuchu globalnego kryzysu finansowego i aktualizowane w kolejnych latach, wraz z dynamicznie zmieniającymi się uwarunkowaniami otoczenia zewnętrznego. Założenia te odniosłam do aparatu pojęciowego oraz zdefiniowanych w monografii scenariuszy. Następnie przedstawiłam przebieg normalizacji polityki stóp procentowych na przykładzie Systemu Rezerwy Federalnej, który w określonych uwarunkowaniach tamtego okresu jako pierwszy przeprowadził proces normalizacji. Umożliwiło mi to praktyczną analizę przestanków i scenariuszy normalizacji polityki stóp procentowych amerykańskiego banku centralnego.

Rozdział trzeci zawiera także rozważania dotyczące mechanizmów warunkujących normalizację polityki stóp procentowych. Z przeprowadzonych badań jednoznacznie wynika, iż w procesie normalizacji ważne jest rozpoznanie powiązań zmian stóp procentowych z konsekwencjami w wymiarze makroekonomicznym i finansowym. Dlatego też w rozdziale tym zaprezentowałam wyniki analizy mechanizmów warunkujących normalizację polityki stóp procentowych. Wskazałam na ważne znaczenie kontroli oraz oceny zależności pomiędzy stosowanymi instrumentami polityki monetarnej a podstawowymi wskaźnikami makroekonomicznymi i finansowymi. Podkreśliłam także rolę modeli makroekonomicznych jako ilościowej metody analizy i prognozowania zjawisk gospodarczych ważnych z punktu widzenia prowadzonej polityki monetarnej. Zidentyfikowałam ponadto przesłanki wykorzystania modeli makroekonomicznych w procesie normalizacji polityki stóp procentowych.

Rozdział czwarty miał charakter konceptualny, gdyż podjęłam w nim próbę weryfikacji empirycznej wykorzystania funkcji odpowiedzi na impuls (funkcji IRF) jako instrumentu analizy mechanizmu transmisji w procesie normalizacji polityki stóp procentowych. Obejmuje on prezentację założeń metodologicznych oraz wyników przeprowadzonych badań empirycznych, które nie były dotąd realizowane w Polsce, a również na świecie są rzadkością. W rozdziale tym przedstawiłam ramy koncepcyjne badań empirycznych, w których zwróciłam uwagę na przesłanki i motywy ich podjęcia, przedmiot badań oraz przyjęty obszar badawczy. Uzasadniłam także wybór metody badawczej, którą stała się metoda analizy statystyczno-ekonometrycznej z wykorzystaniem funkcji odpowiedzi na impuls. Przedstawiłam ponadto koncepcję i założenia funkcji IRF, jak również przesłanki jej wykorzystania w normalizacji polityki stóp procentowych. Z uwagi na fakt, iż w badaniach do wyznaczenia funkcji odpowiedzi na impuls skonstruowałam strukturalne modele wektorowej autoregresji (modele SVAR), które następnie poddałam estymacji, wyjaśniłam istotę tych modeli oraz uzasadniłam celowość ich wykorzystania w badaniach nad procesem normalizacji polityki stóp procentowych. W dalszej części rozdziału czwartego zaprezentowałam założenia badawcze, wskazując na

zidentyfikowaną lukę badawczą oraz możliwość jej wypełnienia w oparciu o wyniki przeprowadzonych badań empirycznych. Zaprezentowałam następnie zastosowane metodologie opracowanych modeli SVAR, zakres ujętych w nich zmiennych oraz przyjęte restrykcje. W rozdziale tym przedstawiłam także wyniki zrealizowanych badań empirycznych, w których poddałam analizie oraz ocenie wyznaczone funkcje odpowiedzi na impuls jako instrumentów analizy mechanizmu transmisji w procesie normalizacji polityki stóp procentowych na przykładzie gospodarki Stanów Zjednoczonych i Systemu Rezerwy Federalnej oraz gospodarki strefy euro i Europejskiego Banku Centralnego. Uzyskane wyniki badań dowiodły, że funkcja IRF może stanowić narzędzie pozwalające na ocenę reakcji przyjętych zmiennych makroekonomicznych i finansowych na podjęte działania normalizujące politykę stóp procentowych.

Istotną rolę w strukturze monografii odgrywa **rozdział piąty**, odnoszący się do wyzwań, jakie stawia przed bankami centralnymi dynamicznie zmieniające się otoczenie, w którym prowadzona jest współczesna polityka monetarna. Jego celem jest ukazanie współczesnych determinantów procesu normalizacji polityki stóp procentowych wynikających z nowych wyzwań stabilizacyjnych. W rozdziale tym przedstawiłam wyniki przeprowadzonych badań i analiz dotyczących współczesnej polityki stóp procentowych banków centralnych prowadzonej w nowych, nadzwyczajnych uwarunkowaniach. Z uwagi na fakt, iż kryzys pandemiczny 2020+ istotnie wpłynął na politykę stóp procentowych, dokonałam prezentacji i oceny perspektyw oraz wyzwań, stojących przed bankami centralnymi w zakresie post-pandemicznej normalizacji polityki stóp procentowych. W toku dalszych rozważań dokonałam analizy i zaprezentowałam współczesną politykę stóp procentowych prowadzoną w warunkach kryzysu geopolitycznego 2022+ oraz nabierających na sile procesów inflacyjnych. Biorąc pod uwagę doświadczenia banków centralnych wynikające z aktualnych uwarunkowań, w rozdziale tym zdefiniowałam ponadto nowe koncepcje powrotu do normalizacji polityki stóp procentowych.

Zakończenie pracy zawiera kompleksowe podsumowanie wyników przeprowadzonych przeze mnie studiów teoriopoznawczych oraz badań empirycznych. Zaprezentowałam w nim wnioski i rekomendacje dla polityki monetarnej banków centralnych, a w szczególności dla procesu normalizacji polityki stóp procentowych, wynikające ze zgromadzonego materiału badawczego. Wykazałam, iż polityka stóp procentowych banku centralnego w warunkach turbulentnego otoczenia wymaga interdyscyplinarnego podejścia oraz otwartej postawy wobec procesu jej normalizacji. Utrzymujący się od niemal dwóch dekad znaczny poziom niepewności utrudnia bowiem budowanie skutecznych scenariuszy i kształtowanie satysfakcjonujących rozwiązań dla banków centralnych w zakresie normalizacji polityki stóp procentowych. Dowiodłam jednak, iż bez przemyślanej i uporządkowanej normalizacji polityki stóp procentowych nie uda się przywrócić kluczowej roli stopy procentowej w realizacji polityki monetarnej. Uzyskane wyniki i wnioski odniosłam następnie do przyjętych w pracy celów oraz hipotez badawczych. W dalszej części zakończenia zaprezentowałam ograniczenia przeprowadzonych badań oraz perspektywy i obszary ich kontynuacji, wskazując, iż analiza i

ocena normalizacji polityki stóp procentowych nie jest zamknięta, a przedstawione rozważania i proponowane rozwiązania koncepcyjne otwierają nową perspektywę badawczą.

4.6. Syntetyczne wyniki i wnioski z badań

Na podstawie pogłębionych studiów literaturowych oraz zrealizowanych badań empirycznych sformułowałam wiele wniosków, które wskazują na istotne wyzwania, stojące przed bankami centralnymi związane z procesem normalizacji polityki stóp procentowych. W przeprowadzonej analizie ewolucji funkcji i znaczenia stopy procentowej dowiodłam, iż od zarania stanowiła ona ważne narzędzie przeobrażającej się polityki monetarnej banków centralnych. Na podstawie analizy porównawczej założeń teorii stopy procentowej prezentowanych we współczesnych doktrynach ekonomicznych można przyjąć, że w najnowszej odstonie polityki monetarnej, opartej na bezpośrednim celu inflacyjnym, stopa procentowa jest jednak zasadniczym instrumentem polityki monetarnej. Przeprowadzone w pracy studia nad istotą polityki niskich stóp procentowych, prowadzonej po globalnym kryzysie finansowym, pozwoliły mi wyodrębnić różne jej typy z punktu widzenia skali dokonanych obniżek, tj. politykę niskich dodatnich, zerowych i ujemnych stóp procentowych. Na tej podstawie zidentyfikowałam cele przyświecające polityce niskich stóp procentowych (operacyjne, pośrednie i finalne), a także możliwe zagrożenia wynikające ze znaczącej redukcji stóp procentowych, jak i długiego okresu ich utrzymywania na niskim poziomie. Dowiodłam jednocześnie, iż polityka niskich stóp procentowych nie jest zjawiskiem nowym. W II połowie XIX wieku niski poziom stóp procentowych utrzymywano stosunkowo często w krajach Europy Zachodniej oraz przez dwie dekady po Wielkim Kryzysie lat 30. XX wieku w Stanach Zjednoczonych. Wiele banków centralnych utrzymywało stopy procentowe bliskie zera także w okresie II wojny światowej. We współczesnej polityce pieniężnej władze monetarne poszły jednak o krok dalej, nie tylko sprowadzając poziom podstawowych stóp procentowych w pobliże zera i to w bardzo krótkim czasie, ale także pokonując tę granicę i wprowadzając stopy ujemne. Uznały one tym samym, iż potencjalne korzyści z polityki zerowych i ujemnych stóp procentowych przeważają nad jej ewentualnymi kosztami, a uzasadnienie dla kontynuowania tak skrajnie niestandardowej polityki stóp procentowych jest silniejsze niż kiedykolwiek wcześniej. **Przeprowadzona analiza prowadzi również do wniosku, że po wielu latach kontynuowania niestandardowej polityki stóp procentowych coraz większa staje się potrzeba jej normalizacji.**

Przeprowadzone studia teoretyczno-empiryczne wykazały ponadto, iż zdefiniowana w monografii normalizacja polityki stóp procentowych to proces niezwykle złożony i wieloaspektowy, stanowiący kluczowy element koncepcji całościowego procesu normalizacji polityki monetarnej. Zgodnie z zaproponowaną definicją, **normalizacja polityki stóp procentowych oznacza proces zakończenia niestandardowego wymiaru polityki stóp procentowych. W warunkach realizacji przez bank centralny strategii bezpośredniego celu inflacyjnego ma miejsce wtedy, gdy stopa inflacji zmierza w kierunku ustalonego celu inflacyjnego, co oznacza, że utrzymana jest stabilność cen.** Wskazałam jednak, iż bank centralny może przyjąć także inne determinanty dla jej realizacji. Poza powrotem inflacji w

okolice przyjętego celu inflacyjnego mogą nim być przywrócenie dodatniego tempa wzrostu PKB oraz wejście gospodarki na ścieżkę ożywienia gospodarczego czy ograniczenie stopy bezrobocia do przyjętego poziomu. Dowiodłam ponadto, że kiedy formułowane były pierwsze strategie wyjścia przyjmowano, że normalizacja polityki stóp procentowych wiąże się niemal wyłącznie z podwyższeniem poziomu podstawowych stóp procentowych do poziomu sprzed globalnego kryzysu finansowego. Jednakże rozważania zawarte w pracy wykazały, że jest to zbyt wąskie podejście do normalizacji. Stąd też **w zaproponowanej w monografii koncepcji normalizacji polityki stóp procentowych przyjęłam szerszą perspektywę jej rozumienia, zakładającą, że proces ten może dotyczyć zarówno działań związanych z podwyższeniem, jak i obniżeniem niestandardowego poziomu podstawowych stóp procentowych.** Oznacza ona zatem zakończenie każdej odłogi niestandardowej polityki stóp procentowych. W pracy dowiodłam także, że normalizacja polityki stóp procentowych może następować różnokierunkowo. Może obejmować inicjatywy w kierunku powrotu do polityki stóp procentowych sprzed okresu niestabilności (kierunek *old normal*) bądź też przyjęcia nowej, niestandardowej jej odmiany jako nowego punktu odniesienia (kierunek *new normal*). W pracy podkreśliłam jednak, iż niezależnie od jej kierunku ważnym celem procesu normalizacji jest przywrócenie istotnej roli stopy procentowej pośród instrumentarium aktywnego reagowania banków centralnych oraz tworzenie warunków, w których gospodarka może funkcjonować w warunkach pro wzrostowych.

Analizując proces normalizacji zwróciłam także uwagę, iż bankom centralnym dużą trudność sprawia zdefiniowanie znormalizowanego („normalnego” czy też optymalnego) poziomu stóp procentowych. W monografii zaproponowałam zatem trzy punkty odniesienia dla jego wyznaczenia. Pierwszy wiąże się z przyjęciem określonej reguły stóp procentowych, uzależniającej poziom podstawowej stopy procentowej np. od różnicy między bieżącą inflacją a celem inflacyjnym przyjętym przez bank centralny. Drugi odnosi się do wyznaczenia poziomu stóp procentowych, który byłby zgodny z długookresową naturalną stopą procentową uwzględniającą aktualne czynniki i uwarunkowania. Trzecim wskazanym punktem odniesienia jest przyjęcie przez władze monetarne arbitralnego poziomu podstawowej stopy procentowej (w sposób punktowy bądź przedziałowy), który wynikałby z uwarunkowań instytucjonalnych i gospodarczych danego państwa. Zidentyfikowane w toku prowadzonych badań przesłanki uzasadniające podjęcie czynności normalizujących politykę stóp procentowych doprowadziły mnie do wniosku, iż choć jest to proces trudny i wieloetapowy – to zarazem niezwykle ważny dla współczesnej polityki monetarnej, gdyż przywraca bankom centralnym możliwość aktywnego reagowania w sytuacji kolejnej niestabilności.

Na podstawie sformułowanych w monografii scenariuszy normalizacji polityki stóp procentowych pokazałam, iż jest wiele ścieżek wychodzenia z niestandardowej polityki stóp procentowych. Scenariusze te sklasyfikowałam z punktu widzenia czasu rozpoczęcia normalizacji, kryteriów decyzyjnych warunkujących jej rozpoczęcie, tempa jej wdrożenia, kierunku działań normalizujących stopy procentowe, jak również sekwencji czynności względem normalizacji polityki bilansowej. **Sformułowane scenariusze mają w znacznym stopniu charakter autorski i są wynikiem wieloletniej obserwacji działań banków**

centralnych, szczególnie po okresie globalnego kryzysu finansowego. W toku prowadzonych studiów teoretyczno-empirycznych wykazałam, iż wybór określonego scenariusza bądź scenariuszy stanowi indywidualną decyzję władz monetarnych, która powinna uwzględniać m.in.: specyfikę funkcjonowania banku centralnego, dotychczasową politykę stóp procentowych, zakres dokonanych zmian poziomu stóp procentowych, długofalową strategię polityki monetarnej, a także uwarunkowania makroekonomiczne w skali krajowej oraz ogólnoświatowej. Jednocześnie powinien on sprzyjać ożywieniu gospodarczemu oraz zwiększeniu efektywności procesu normalizacji. W warunkach kumulacji czynników destabilizujących system finansowy i gospodarczy, takich jak współczesne kryzysy XXI wieku, tj. kryzys finansowy 2007+, kryzys koronawirusa 2020+ oraz kryzys geopolityczny 2022+, proces normalizacji polityki stóp procentowych wymaga zatem racjonalnego wyboru właściwych scenariuszy jej realizacji. **Wnioski te pozwoliły mi pozytywnie zweryfikować pierwszą hipotezę badawczą HB₁.**

Przeprowadzona przeze mnie analiza scenariuszy normalizacji polityki stóp procentowych największych banków centralnych wykazała ponadto, iż pierwsze scenariusze (choć w tamtym czasie nie określano ich tym terminem) pojawiły się tuż po wybuchu kryzysu finansowego. Ich podstawą były formułowane przez Radę Stabilności Finansowej ogólne wytyczne, określane mianem „*exit strategies*”. W pracy dowiodłam, iż stanowiły one fundament późniejszych scenariuszy normalizacji, opracowywanych przez poszczególne banki centralne. Obejmowały one konkretne założenia dotyczące realizacji procesu zakończenia niestandardowej polityki stóp procentowych. Dynamicznie zmieniające się otoczenie zmuszało jednak władze monetarne do kolejnych aktualizacji tych założeń, a jednocześnie odraczania w czasie praktycznego wdrożenia strategii wyjścia. Dodatkowo – jak wykazałam w pracy – kolejne lata kontynuowania niestandardowej polityki stóp procentowych zniechęcały banki centralne do podjęcia działań normalizujących.

Analiza stopnia realizacji przyjętych scenariuszy normalizacji polityki stóp procentowych po okresie kryzysu finansowego 2007+ pozwoliła mi wykazać, że System Rezerwy Federalnej był jedynym spośród największych banków centralnych na świecie, który zrealizował proces normalizacji polityki stóp procentowych. W latach 2015-2019, po ponad siedmiu latach utrzymywania podstawowych stóp procentowych na poziomie zerowym, przeprowadził proces ich normalizacji. Wykazałam także, że normalizacja polityki stóp procentowych w Stanach Zjednoczonych dokonywała się zgodnie z następującymi scenariuszami: odejścia od niestandardowej polityki stóp procentowych, opartym na stopniowym wycofywaniu oraz opartym na wynikach. Pozostałe analizowane w monografii banki centralne prowadziły – choć w różnym stopniu – prace przygotowujące je do procesu normalizacji polityki stóp procentowych, jednak nie podjęły decyzji o jego wdrożeniu, m.in. ze względu na pogorszenie się warunków makroekonomicznych, a w 2020 r. wybuch ogólnoświatowej pandemii koronawirusa.

W oparciu o przeprowadzone studia literaturowe, jak również obserwację poczynąń współczesnych władz monetarnych wykazałam ponadto, iż w polityce stóp procentowych analizują one różnorodne relacje, powiązania i mechanizmy, które wspomagają ich proces

decyzyjny. Od ponad 30 lat tworzą w tym celu rozbudowane, wieloskalowe (zawierające nawet kilkaset zmiennych i równań) oraz doskonale wyspecyfikowane modele makroekonomiczne bądź też wykorzystują kombinacje różnych modeli dla zwiększenia efektywności procesu prognostycznego (opracowując model wiodący oraz modele uzupełniające). Modele te umożliwiają im analizowanie gospodarki jako całości, zmian dokonujących się w ich bliższym i dalszym otoczeniu, wyjaśnianie pojawiających się zjawisk czy też prognozowanie wielu zmiennych makroekonomicznych i finansowych, istotnych z punktu widzenia prowadzonej polityki stóp procentowych. Dowiodłam jednocześnie, iż modele te pełnią niezwykle ważną rolę w kontekście procesu normalizacji polityki stóp procentowych.

Podjęte w monografii rozważania pozwoliły mi zwrócić uwagę, iż współczesne banki centralne tworzą modele zasadniczo na podstawie klasycznych grup modeli prognostycznych (modeli DFM, DSGE czy VAR), rozbudowując oraz dostosowując je do dynamicznie zmieniającego się otoczenia oraz struktury gospodarki. Wyniki uzyskiwane dzięki tym modelom są następnie korygowane o prowadzone równoległe analizy cząstkowe i wiedzę ekspercką. Przeprowadzona przeze mnie analiza modeli wykorzystywanych współcześnie przez największe banki centralne na świecie pozwoliła jednak na wykazanie, że zauważalny jest trend w kierunku ograniczania liczby zmiennych. Nazbyt duże i rozbudowane modele mogą bowiem uniemożliwić otrzymanie rzetelnych wyników i utrudnić wnioskowanie. Z kolei modele mniejsze, choć rodzą ryzyko nieuwzględnienia wszystkich kluczowych zmiennych, pozwalają w relatywnie prosty sposób zobrazować mechanizmy i zależności funkcjonujące w otoczeniu makroekonomicznym oraz ich zmiany dokonujące się na skutek działań podejmowanych w obszarze polityki stóp procentowych. Spostrzeżenie to wpłynęło na decyzję o wykorzystaniu w badaniach empirycznych, których wyniki zawarto w monografii, modeli makroekonomicznych o ograniczonej liczbie zmiennych. Estymacja modeli umożliwiła wyznaczenie funkcji odpowiedzi na impuls (IRF) oraz ich ocenę jako instrumentu analizy mechanizmu transmisji w procesie normalizacji polityki stóp procentowych.

Na podstawie krytycznej analizy piśmiennictwa wykazałam także, iż funkcja odpowiedzi na impuls (IRF) jest coraz częściej stosowana w badaniach poświęconych polityce stóp procentowych i jej wpływowi na sferę monetarną i realną [Matějů, 2019, s. 59-87; Chudik, Georgiadis, 2019; Vinayagathan, 2013]. Zastosowanie metody analizy statystyczno-ekonometrycznej z wykorzystaniem funkcji odpowiedzi na impuls wyznaczonych poprzez estymację strukturalnych modeli wektorowej autoregresji (modeli SVAR) pozwoliło mi zilustrować przebieg zmian analizowanych zmiennych makroekonomicznych i finansowych będących efektem szoku związanego z normalizacją polityki stóp procentowych Systemu Rezerwy Federalnej oraz Europejskiego Banku Centralnego. Otrzymane wyniki pozwoliły mi dowieść, iż funkcja IRF może mieć zastosowanie jako instrument analizy mechanizmu transmisji w procesie normalizacji polityki stóp procentowych. Umożliwia bowiem ocenę reakcji przyjętych zmiennych makroekonomicznych i finansowych na określone działania normalizujące politykę stóp procentowych.

Szczegółowe wyniki i rekomendacje z przeprowadzonych badań własnych wskazały, iż normalizacja powoduje w większości reakcje zgodne z modelem teoretycznym i założeniami

mechanizmu transmisji impulsów monetarnych. Co więcej, pomimo zróżnicowania restrykcji w zastosowanych modelach SVAR otrzymane rezultaty były bardzo zbliżone, a zatem modele te mogą być stosowane zarówno samodzielnie, jak też zamiennie. Potwierdza to jednocześnie prawidłową konstrukcję zbudowanych modeli. Na podkreślenie zasługuje ponadto fakt, iż zastosowana metodologia (w tym funkcje IRF) mogą także zostać zastosowane do analizy reakcji określonych zmiennych makroekonomicznych w sytuacji, gdy proces normalizacji dokonuje się w oparciu o inne zdefiniowane w monografii scenariusze. Pozwala zatem analizować wpływ działań normalizujących politykę stóp procentowych dokonujących się w różnym kierunku, z różną intensywnością czy o odmiennej sekwencji podejmowanych czynności. Przeprowadzona analiza i ocena potwierdziła zatem, iż zastosowanie funkcji odpowiedzi na impuls pozwala zweryfikować oddziaływanie procesu normalizacji polityki stóp procentowych na wybrane zmienne makroekonomiczne. **Tym samym pozytywnie zweryfikowałam drugą hipotezę badawczą HB₂.**

Przeprowadzona diagnoza determinantów normalizacji polityki stóp procentowych w warunkach nowych wyzwań stabilizacyjnych wykazała ponadto, iż pandemia koronawirusa spowodowała powrót do niestandardowej polityki stóp procentowych, bądź też stanowiła uzasadnienie dla jej kontynuowania. Dla części banków centralnych oznaczało to wstrzymanie prac nad procesem normalizacji, a w przypadku Systemu Rezerwy Federalnej konieczność ponownego zainteresowania jego realizacją. W pracy dowiodłam jednocześnie, iż pandemia oraz będący jej następstwem kryzys społeczno-gospodarczy, nie tylko odroczyły w czasie normalizację polityki stóp procentowych, ale także postawiły przed bankami centralnymi nowe wyzwania związane z jej przeprowadzeniem. Ujawniły również, iż wybór scenariuszy normalizacji polityki stóp procentowych oraz ich praktyczna realizacja mogą być silniej niż dotychczas zdeterminowane konsolidacją fiskalną, z uwagi na bezprecedensowe narzędzia pomocowe państwa wdrożone po wybuchu pandemii, skutkujące istotnym wzrostem zadłużenia publicznego. Dowiodłam zatem, iż powyższe działania spowodowały zmianę istoty stopy procentowej, która z instrumentu niezależnej polityki monetarnej stała się w większym stopniu narzędziem polityki gospodarczej państwa. Ograniczyło to dodatkowo przestrzeń dla przeprowadzenia procesu normalizacji polityki stóp procentowych.

W badaniach wykazałam ponadto, iż procesowi normalizacji polityki stóp procentowych nie sprzyjały późniejsze wyzwania stabilizacyjne, przed jakimi stanęły banki centralne oraz cała gospodarka światowa. Wybuch kryzysu geopolitycznego 2022+, będącego kumulacją zdarzeń rozpoczętych agresją Rosji na Ukrainę i zerwaniem łańcuchów dostaw, a w konsekwencji kryzys energetyczny, dokonujące się w postępie geometrycznym zmiany klimatu oraz nabierająca na sile inflacja choć niejako wymusiły na bankach centralnych zmiany wysokości podstawowych stóp procentowych, nie wiązały się z zaplanowanym i uporządkowanym procesem normalizacji polityki stóp procentowych. Dowiodłam, iż ówczesny wzrost stóp procentowych nie oznaczał realizacji przez banki centralne procesu normalizacji. Szybkie i zdecydowane podwyżki stóp procentowych podejmowane przez władze monetarne *ad hoc* były jedynie odpowiedzią na rosnącą niepewność gospodarczą. Działania te doprowadziły do sytuacji, w której banki

centralne zastąpiły niestandardową politykę niskich stóp procentowej niestandardową polityką wysokich stóp procentowych, także wymagającą w perspektywie czasu jej normalizacji.

Wyzwania stabilizacyjne ostatnich lat, które w istotny sposób oddziałują na możliwości przeprowadzenia procesu normalizacji polityki stóp procentowych stanowiły dla mnie podstawę do zdefiniowania nowych perspektyw dla jego realizacji. Perspektywa pierwsza zakłada powrót na ścieżkę normalizacji polityki stóp procentowych tuż po ustaniu kryzysu/niestabilności, gdy gospodarka powraca na ścieżkę wzrostu, sytuacja w sektorze bankowym ulega stabilizacji, a stopa inflacji zmierza w kierunku celu inflacyjnego. Wówczas normalizacja polityki stóp procentowych dokonuje się zgodnie z określonymi wcześniej scenariuszami bądź też nowymi, skorygowanymi o bieżące doświadczenia i uwarunkowania. Perspektywa druga wiąże się z czasowym odroczeniem procesu normalizacji polityki stóp procentowych. Oznacza przejściowe wstrzymanie działań normalizujących i kontynuowanie niestandardowej polityki stóp procentowych w dłuższej perspektywie, do czasu osiągnięcia celu inflacyjnego i/lub przywrócenia pełnej stabilności społeczno-gospodarczej. Perspektywa trzecia zakłada natomiast trwałe zahamowanie normalizacji polityki stóp procentowych, z uwagi na brak podstaw makroekonomicznych do powrotu na ścieżkę działań normalizujących. Może mieć on zastosowanie w sytuacji, gdy pomimo ustania niestabilności, ożywienie gospodarcze nie następuje, stan finansów publicznych państwa nie skłania władz monetarnych do zakończenia niestandardowej polityki stóp procentowych, a stopa inflacji nie powraca do przyjętego celu. **Podjęte w tym zakresie w monografii rozważania teoretyczno-empiryczne pozwoliły mi tym samym pozytywnie zweryfikować trzecią hipotezę badawczą HB₃.**

Całokształt rozważań przedstawionych przeze mnie w przedłożonym osiągnięciu naukowym prowadzi zatem do wniosku, iż polityka stóp procentowych trzeciej dekady XXI wieku zbliża się do punktu zwrotnego, krytycznej granicy, w której jej ekspansywna odłona staje się coraz mniej skuteczna, a poziom towarzyszącego jej ryzyka narasta. Globalny kryzys finansowy, pandemia koronawirusa oraz kryzys geopolityczny odcisnęły bowiem znaczące piętno na polityce stóp procentowych oraz podważyły skuteczność instrumentu stopy procentowej. Doświadczenia te zmieniły również poglądy na temat skali oraz dynamiki możliwych zmian wysokości podstawowych stóp procentowych, jak również okresu utrzymywania ich na niestandardowym poziomie. Wyeksponowały jednocześnie znaczenie procesu normalizacji polityki stóp procentowych dla całokształtu polityki monetarnej, m.in. z uwagi na skrócenie współczesnych cykli koniunkturalnych, coraz większą ekspozycję globalnego systemu finansowego na ryzyko wystąpienia kolejnej niestabilności oraz rosnące problemy banków centralnych z utrzymaniem inflacji na poziomie przyjętych celów (najpierw ryzyko deflacji w połowie II dekady XXI wieku, a potem wysoka inflacja po wybuchu wojny w Ukrainie w 2022 r.). W monografii wykazałam jednak, iż normalizacja polityki stóp procentowych może stanowić swego rodzaju rozwiązanie – proces, który umożliwi bankom centralnym powrót na „właściwe” tory oraz pozwoli przywrócić stopie procentowej kluczową rolę wśród instrumentów polityki monetarnej.

Przeprowadzone studia teoriopoznawcze oraz aplikacyjne dowiodły ponadto, iż w sytuacji braku uzasadnienia dla dalszego utrzymywania podstawowych stóp procentowych na

niestandardowym poziomie banki centralne powinny podejmować działania normalizujące politykę stóp procentowych. Cele pokładane w niestandardowej polityce (niskich bądź wysokich) stóp procentowych nie są bowiem realizowane po 10 czy 20 latach od dokonanych zmian. Istnieją bowiem granice tego, co niestandardowa polityka stóp procentowych pozwala osiągnąć, np. w zakresie stymulowania wzrostu konsumpcji mającej stanowić impuls gospodarczy, zahamowania inflacji czy wpływu na kurs waluty krajowej. Dodatkowo, przedłużające się otoczenie niestandardowych stóp procentowych implikuje splot negatywnych konsekwencji, które mogą wymagać jeszcze dłuższego utrzymywania nadmiernie niskiego bądź wysokiego poziomu podstawowych stóp procentowych, w których skala dokonanych zmian będzie coraz większa. Bez procesu normalizacji polityki stóp procentowych polityka monetarna nie wyjdzie zatem ze spirali niestandardowych stóp procentowych.

4.7. Wkład w dyscyplinę ekonomia i finanse

Monografia w swojej tematyce i zakresie badawczym mieści się w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie naukowej ekonomia i finanse. Prowadzone badania teoretyczno-empiryczne koncentrują się na zagadnieniach, które w naukach ekonomicznych można określić jako bankowość centralna i polityka pieniężna. Głównym nurtem badawczym jest jednak normalizacja polityki stóp procentowych, identyfikowana jako proces zakończenia niestandardowej polityki stóp procentowej podjętej przez banki centralne w reakcji na niestabilność systemu finansowego. O ile problematyka niekonwencjonalnej polityki monetarnej banków centralnych, odnoszącej się głównie do jej roli w stabilizowaniu systemu finansowego, a w dalszej kolejności oddziaływaniu na wzrost gospodarczy jest podejmowana w wielu publikacjach i pracach badawczych, o tyle tematyka normalizacji polityki stóp procentowych to relatywnie nowy obszar badawczy, słabo eksplorowany i prezentowany w literaturze. Zarówno w kraju, jak i w skali międzynarodowej brak jest zwartych publikacji, które w sposób holistyczny analizowałyby istotę, przestanki, scenariusze i mechanizmy normalizacji polityki stóp procentowych.

Wyniki badań, które przedstawiłam w monografii prezentują oryginalną perspektywę badawczą na proces normalizacji polityki stóp procentowych dokonywany w warunkach niepewności. Podejście takie nie było jak dotąd prezentowane w literaturze. Oryginalność przedłożonego osiągnięcia naukowego wynika także z kompleksowości podejścia do tematu normalizacji polityki stóp procentowych. Dotychczasowe rozważania mają bowiem charakter wycinkowy (dotyczą głównie pozostałych obszarów normalizacji polityki monetarnej), a wiedza na temat możliwości jego realizacji jest rozproszona. **Monografia przedstawia wyniki przeprowadzonych studiów teoretycznych, uzupełnionych analizą danych empirycznych, które w wielu obszarach mają również charakter nowatorski i teoriiotwórczy, gdyż podejmują nowe treści, które wymagały zdefiniowania, dookreślenia i uporządkowania stosowanych pojęć oraz podejmowanych problemów.** Dotyczy to przede wszystkim koncepcji teoretycznej opisującej proces normalizacji polityki stóp procentowych – zagadnienia, które dotąd nie było szerzej prezentowane w literaturze (zarówno krajowej, jak i światowej). Spostrzeżenia poczynione przeze mnie w trakcie przeprowadzonych studiów

literaturowych pozwoliły na sformułowanie własnych propozycji definicji normalizacji polityki monetarnej oraz normalizacji polityki stóp procentowych, identyfikacji jej przestanków, scenariuszy i mechanizmów, stanowiąc tym samym wkład w rozwój nauki o finansach.

Wyniki teoretycznej części pracy mają w mojej ocenie duży walor poznawczy i tworzą zasób nowej wiedzy. **Wkładu w dyscyplinę ekonomia i finanse w płaszczyźnie teoretycznej upatruję w szczególności w:**

- usystematyzowaniu poglądów na temat stopy procentowej prezentowanych w poszczególnych teoriach ekonomicznych, skierowanych na ekspozycję formy jej wykorzystania w polityce monetarnej banków centralnych,
- uporządkowaniu wiedzy na temat polityki niskich stóp procentowych wraz z identyfikacją jej założeń i celów, jak również przedstawieniem typologii polityki niskich stóp procentowych z punktu widzenia skali dokonanych obniżek,
- prezentacji wyników oraz wniosków z analizy polityki niskich stóp procentowych największych banków centralnych w okresie globalnego kryzysu finansowego, ukierunkowanej na identyfikację przestanków jej zastosowania oraz skutków makroekonomicznych i finansowych,
- identyfikacji istoty oraz zakresu normalizacji polityki monetarnej,
- zdefiniowaniu pojęcia oraz celów normalizacji polityki stóp procentowych, z uwzględnieniem jej roli i znaczenia w normalizacji całokształtu polityki monetarnej,
- identyfikacji przestanków uzasadniających podjęcie działań normalizujących politykę stóp procentowych,
- zaproponowaniu punktów odniesienia dla znormalizowanego poziomu stóp procentowych,
- eksploracji i usystematyzowaniu scenariuszy normalizacji polityki stóp procentowych z punktu widzenia czasu rozpoczęcia normalizacji, kryteriów decyzyjnych warunkujących jej podjęcie, tempa wdrożenia, jak również kierunku oraz sekwencji działań normalizujących politykę stóp procentowych; w obrębie poszczególnych scenariuszy dokonałam analizy przestanków i możliwości realizacji procesu normalizacji,
- identyfikacji i analizie mechanizmów warunkujących normalizację polityki stóp procentowych, w których szczególną uwagę zwróciłam na modele makroekonomiczne wykorzystywane przez banki centralne do modelowania otoczenia gospodarczego,
- prezentacji wyników oraz wniosków z analizy polityki stóp procentowych największych banków centralnych prowadzonej wobec współczesnych wyzwań stabilizacyjnych,
- sformułowaniu nowych perspektyw realizacji normalizacji polityki stóp procentowych, uwzględniającej współczesne uwarunkowania makroekonomiczne.

Wyniki badań empirycznych, przeprowadzone w oparciu o zaproponowaną koncepcję badania problemu, mają również walor poznawczy. **W wymiarze empirycznym, przeprowadzone badania pozwoliły na zbudowanie nowej wiedzy w dyscyplinie ekonomia i finanse dzięki:**

- analizie współcześnie wykorzystywanych modeli największych banków centralnych na świecie, która wskazała, iż obecnie zauważa się trend w kierunku ograniczania liczby

zmiennych, co pozwoliło ukierunkować badania empiryczne na zastosowanie modeli o mniejszej liczbie zmiennych,

- estymacji strukturalnych modeli wektorowej autoregresji, która umożliwiła wyznaczenie funkcji IRF, a co za tym idzie zilustrowanie przebiegu zmian analizowanych zmiennych makroekonomicznych i finansowych, będących reakcją na szok wynikający z normalizacji polityki stóp procentowych,
- weryfikacji empirycznej wykorzystania funkcji odpowiedzi na impuls, która potwierdziła, iż może być ona stosowana jako instrument analizy mechanizmu transmisji w procesie normalizacji polityki stóp procentowych,
- wykazaniu, że zastosowana metodologia oraz opracowane na jej podstawie funkcje IRF mogą zostać wykorzystane do analizy reakcji określonych zmiennych w sytuacji, gdy proces normalizacji dokonuje się także w oparciu o inne zdefiniowane w monografii scenariusze,
- diagnozie determinantów normalizacji polityki stóp procentowych w warunkach współczesnych wyzwań stabilizacyjnych, która wykazała, iż kryzysy trzeciej dekady XXI wieku stanowiły uzasadnienie dla powrotu bądź kontynuowania niestandardowej polityki stóp procentowych,
- zweryfikowaniu, iż kryzys pandemiczny 2020+ oraz kryzys geopolityczny 2022+ nie tylko odroczyły w czasie normalizację polityki stóp procentowych, ale także postawiły przed bankami centralnymi nowe wyzwania związane z jej przeprowadzeniem.

Przedstawione w przedłożonym osiągnięciu naukowym wyniki badań teoretyczno-empirycznych mają ponadto wymiar użyteczny:

- całość rozważań może być przyczynić się do wzrostu wiedzy i świadomości na temat istoty oraz znaczenia procesu normalizacji polityki stóp procentowych wśród banków centralnych, roztropnie podchodzących do zmian we współczesnej polityce stóp procentowych,
- identyfikacja przesłanek, scenariuszy i mechanizmów normalizacji polityki stóp procentowych może być wykorzystana przez badaczy polityki pieniężnej i bankowości centralnej do wyznaczania kierunków dalszych badań, jak również przez decydentów oraz praktyków w realizacji tego procesu,
- funkcja odpowiedzi na impuls może stanowić instrument analizy mechanizmu transmisji w procesie normalizacji polityki stóp procentowych banków centralnych,
- wskazanie współczesnych wyzwań dla realizacji normalizacji polityki stóp procentowych może przyczynić się do dynamizacji działań mających na celu jej praktyczną realizację.

4.8. Literatura wykorzystana w charakterystyce głównego osiągnięcia naukowego

- 1) Borio C., Zabai A. [2016], *Unconventional monetary policies: a re-appraisal*, „BIS Working Papers”, No. 570, July.
- 2) Chudik A., Georgiadis G. [2019], *Estimation of impulse response function when shocks are observed at a higher frequency than outcome variables*, „ECB Working Paper Series”, No. 2307, August.
- 3) Da Fonseca J., Gottschalk K. [2020], The co-movement of credit default swap spreads, equity returns and volatility: Evidence from Asia-Pacific markets, „*International Review of Finance*”, No. 20, s. 551-579.
- 4) Elbourne A., Ji J., Duijndam S. [2018], *The effects of unconventional monetary policy in the euro area*, „CPB Discussion Paper”, No. 371, January.
- 5) Fakui T., Chen J. [2022], *Balance Sheet Normalization and the Next Recession*, Macro Strategy, MetLife Investment Management, February 23.
- 6) FSB [2009], *Exit from extraordinary financial sector support measures*, Note for G20 Ministers and Governors meeting 6-7 November.
- 7) Gagnon J., Raskin M., Remache J., Sack B. [2011], *Large-scale asset purchases by the Federal Reserve: did they work?*, „Economic Policy Review”, Federal Reserve Bank of New York, Vol. 17, May.
- 8) Guerini M., Lamperti F., Mazzocchetti A. [2018], *Unconventional Monetary Policy: Between the Past and Future of Monetary Economics*, „ISI Growth Working Paper”, No. 10/2018, April.
- 9) Hamilton J.D., Wu J.C. [2012], *The Effectiveness of Alternative Monetary Policy Tools in a Zero Lower Bound Environment*, „Journal of Money, Credit and Banking”, Vol. 44, February.
- 10) Janus J. [2020], *Strategie wychodzenia głównych banków centralnych z niekonwencjonalnej polityki pieniężnej*, wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków.
- 11) Joyce M., Lasaosa A., Stevens I., Tong M. [2011], *The financial market impact of quantitative easing*, „International Journal of Central Banking”, Vol. 7 (3).
- 12) Kapetanios G., Mumtaz H., Stevens I., Theodoridis K. [2012], *Assessing the economy-wide effects of quantitative easing*, „Economics Journal”, Vol. 122 (564).
- 13) Krishnamurthy A., Vissing-Jorgensen A. [2010], *The effects of quantitative easing on interest rates: channels and implications for policy*, „Brookings Papers on Economic Activity”, Vol. 2.
- 14) Logan L.K. [2019], *Normalizing the Federal Reserve's Balance Sheet and Policy Implementation*, [w:] J.H. Cochrane, K. Palermo, J.B. Taylor (red.), *Currencies, Capital, and Central Bank Balances*, Hoover Institution Press, Stanford, California.
- 15) Matějů J. [2019], *What Drives the Strength of Monetary Policy Transmission?*, „International Journal of Central Banking”, Vol. 15(3), September.
- 16) Meaning J., Zhu F. [2011], *The Impact of Recent Central Bank Asset Purchase Programmes*, „Quarterly Review”, Bank of International Settlements, December.
- 17) Neely C. [2010], *The large-scale asset purchases had large international effects*, „Federal Reserve Bank of St. Louis Working Paper”, No. 2010-018A.
- 18) Nocoń A. [2016], *System reagowania współczesnych banków centralnych na niestabilność sektora bankowego*, Difin, Warszawa.
- 19) Papadamou S., Kyriazis N.A., Tzeremes P.G. [2019], *Unconventional monetary policy effects on output and inflation: A meta-analysis*, „International Review of Financial Analysis”, Vol. 61, January.
- 20) Powell J.H. [2019], *Monetary Policy: Normalization and the Road Ahead*, remarks at 2019 SIEPR Economic Summit, March 8, <https://www.bis.org/review/r190315e.pdf> (dostęp: 6.08.2021).
- 21) Przybylska-Kapuścińska W., Szyszko M. (red. nauk.) [2017], *Współczesna polityka pieniężna. Perspektywa XXI wieku*, Difin, Warszawa.
- 22) Scherrer C.M., Fernandes M. [2021], *The effect of voting rights on firm value*, „International Review of Finance”, No. 21, s. 1106-1111.

- 23) Shi Y. [2022], *A new unique impulse response function in linear vector autoregressive models*, „International Review of Finance”, Wiley, 3 October, <https://doi.org/10.1111/irfi.12396>.
- 24) Szczerbowicz U. [2011a], *Are unconventional monetary policies effective?*, „Working Papers CELEF”, No. 1107, Department of Economic and Business Sciences, LUISS Guido Carli.
- 25) Szczerbowicz U. [2011b], *Effectiveness of Unconventional Monetary Policies and their Impact on Long-Term Inflation Expectations*, [w:] E. Gnan, R. Kokoszcyński, T. Łyziak, R. McCauley (red.), *Monetary Policy after the Crisis*, „SUIERF Studies”, nr 2011/3, październik.
- 26) Vinayagathan T. [2013], *Monetary Policy and the Real Economy: A Structural VAR Approach for Sri Lanka*, „GRIPS Discussion Paper”, No. 13-13, July.
- 27) Von Hagen J., Pisani-Ferry J., von Weizsäcker J. [2009], *Exit: Time to Plan*, paper prepared for presentation at the informal ECOFIN Council, Göteborg, October 1.
- 28) Żywiecka H. [2013], *Niestandardowe działania banków centralnych w warunkach globalnego kryzysu finansowego*, CeDeWu Platinum, Warszawa.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

5.1 Charakterystyka dorobku naukowego po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia i finanse

W trakcie całokształtu mojej pracy naukowej opublikowałam łącznie **111 opracowań naukowych**, z czego **60 to publikacje napisane w j. polskim**, a **pozostałe 51 – w j. angielskim**. Opracowania te opublikowałam w cenionych wydawnictwach oraz wysokopunktowanych czasopismach krajowych i międzynarodowych. Przed uzyskaniem stopnia doktora (2015 r.) opublikowałam 31 opracowań, w tym 20 rozdziałów w monografiach naukowych (z czego 9 zostało napisanych w j. angielskim) oraz 11 artykułów w recenzowanych czasopismach krajowych i międzynarodowych (w tym 6 – w j. angielskim). Po uzyskaniu stopnia doktora, łącznie z monografią stanowiącą moje główne osiągnięcie naukowe, opublikowałam 80 prac, z czego 44 to opracowania w języku polskim, a 36 – w języku angielskim. Spośród tych publikacji – 39 jest mojego autorstwa, a pozostała część (41 opracowań) to publikacje współautorskie. Poza autorstwem monografii, która stanowi moje główne osiągnięcie naukowe, jestem samodzielną autorką jeszcze 2 monografii naukowych (z których 1 została napisana w j. angielskim i opublikowana w zagranicznym wydawnictwie) oraz współautorką 5 kolejnych monografii naukowych. Ponadto, jestem autorką i współautorką 31 rozdziałów w monografiach naukowych (w tym 15 napisanych w j. angielskim) oraz 33 artykułów naukowych w renomowanych czasopismach krajowych i międzynarodowych (w tym 20 napisanych w j. angielskim), z czego 8 posiada wskaźnik Impact Factor. Współtworzyłam również 3 podręczniki akademickie. Szczegółowe dane dotyczące mojej aktywności publikacyjnej zawiera pkt II załącznika nr 4 do niniejszego wniosku.

Mój dorobek naukowy koncentruje się w czterech wiodących obszarach badawczych:

- 1. Współczesna bankowość centralna i polityka monetarna.**
- 2. Przemiany struktury własnościowej i kapitałowej instytucji bankowych wobec nowego ładu regulacyjnego.**
- 3. Zrównoważone finansowanie i koncepcja ESG z perspektywy instytucji bankowych.**
- 4. Finansowanie jednostek i instytucji kultury.**

Głównym i najważniejszym obszarem badawczym od początku mojej działalności naukowej jest współczesna bankowość centralna i polityka monetarna. Problematyka ta stanowiła przedmiot mojego zainteresowania jeszcze przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych. Wyrazem tego było opublikowanie do kwietnia 2015 r., kiedy to odbyła się publiczna obrona mojej rozprawy doktorskiej, 10 rozdziałów w monografiach (w tym 3 napisanych w j. angielskim) oraz 7 artykułów naukowych (w tym 4 napisanych w j. angielskim) dotyczących problemów bankowości centralnej i polityki monetarnej (zob. zał. 4, pkt II.2.1 i II.4.1). Podejmowałam w nich przede wszystkim problematykę niekonwencjonalnej polityki monetarnej prowadzonej przez banki centralne po wybuchu globalnego kryzysu finansowego, analizowałam jej skutki dla sfery finansowej i realnej gospodarki oraz samych banków centralnych, rolę władz monetarnych w tworzonej wówczas unii bankowej, jak również transformację i nowy paradygmat bankowości centralnej. Opracowania te były efektem mojego udziału w następujących projektach badawczych:

- Projekt na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego: „**Stabilność sektora bankowego wobec exit strategy**” – lata 2012-2015 (członek zespołu)
- Projekt indywidualny na rzecz rozwoju młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich: „**Nadzwyczajna polityka monetarna gospodarki globalnej**” – 2012 r. (kierownik projektu)
- Projekt indywidualny na rzecz rozwoju młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich: „**Przeobrażenia współczesnego sektora bankowego**” – 2013 r. (kierownik projektu)
- Projekt indywidualny na rzecz rozwoju młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich: „**Instrumenty dyscypliny regulacyjnej w ograniczaniu niestabilności sektora bankowego**” – 2014 r. (kierownik projektu).

Na szczególną uwagę zasługują realizowane przeze mnie projekty indywidualne wspierające rozwój młodych naukowców, w których pełniłam funkcję kierownika. Podejmowałam w nich aktualne problemy i wyzwania stojące przed sektorem bankowym, a ich elementem wspólnym było ukierunkowanie prowadzonych przeze mnie rozważań na zmiany zachodzące we współczesnej bankowości centralnej i polityce pieniężnej.

W 2013 r. otrzymałam grant badawczy w konkursie „Preludium 4” organizowanym przez Narodowe Centrum Nauki na finansowanie projektu pt.: „*System reagowania współczesnych banków centralnych na niestabilność sektora bankowego*” (nr projektu: 2012/07/N/HS4/00268), w którym pełniłam funkcję kierownika. Przeprowadzone w ramach projektu badania stanowiły fundamentalną część przygotowanej przeze mnie dysertacji

doktorskiej. Zwieńczeniem zrealizowanych badań w tym obszarze była publiczna obrona rozprawy pt.: „*System reagowania współczesnych banków centralnych na niestabilność sektora bankowego*”, która odbyła się 23.04.2015 r. Zarówno recenzenci, jak i komisja doktorska zarekomendowali wyróżnienie rozprawy, w rezultacie czego otrzymałam Nagrodę JM Rektora UE w Katowicach za rok 2015 za wyróżnioną pracę doktorską.

Po uzyskaniu stopnia doktora kontynuowałam badania z zakresu współczesnej bankowości centralnej i polityki pieniężnej. Realizowałam dalsze zadania badawcze wynikające z grantu Narodowego Centrum Nauki, wykraczające poza problematykę ujętą w rozprawie doktorskiej. Grant badawczy ukończyłam w 2016 r. W rezultacie opublikowałam monografię naukową przygotowaną samodzielnie na podstawie dysertacji:

- **Nocoń A. (2016), *System reagowania współczesnych banków centralnych na niestabilność sektora bankowego*. Difin, Warszawa, ISBN: 978-83-7930-953-5 (zał. 4, poz. II.1.1).**

Przeprowadzone w ramach grantu badania, których wyniki w większości znalazły odzwierciedlenie w powyższej monografii zostały skoncentrowane na identyfikacji, a następnie analizie i ocenie poszczególnych – zdefiniowanych w opracowaniu – filarów systemu reagowania największych banków centralnych na niestabilność współczesnego sektora bankowego. Wykazałam w nich, iż system reagowania współczesnych banków centralnych na niestabilność sektora bankowego powinien obejmować trzy filary: (filar I) wczesnej identyfikacji źródeł niestabilności sektora bankowego – poprzez system wczesnego ostrzegania, będący zbiorem wskaźników analitycznych o charakterze informacyjno-prognostycznym, (filar II) ograniczania skutków rozprzestrzeniającej się niestabilności sektora bankowego w krótkim okresie – z wykorzystaniem standardowych i niestandardowych, w tym nadzwyczajnych instrumentów polityki pieniężnej, (filar III) ograniczania i przeciwdziałania niestabilności sektora bankowego w długim okresie – poprzez wzrost dyscypliny regulacyjnej oraz roli banków centralnych w dokonujących się przemianach instytucjonalno-prawnych.

Prace badawcze z zakresu współczesnej bankowości centralnej i polityki monetarnej kontynuowałam uczestnicząc w pracach zespołu badawczego realizującego projekt na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego, jak również prowadząc indywidualne projekty badawcze, w których pełniłam funkcję kierownika, w tym:

- Projekt indywidualny na rzecz rozwoju młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich: „***Weryfikacja empiryczna wskaźników oceny natężenia niestabilności sektora bankowego***” – 2015 r. (kierownik projektu)
- Projekt indywidualny na rzecz rozwoju młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich: „***Niestandardowe instrumenty polityki pieniężnej – konsekwencje dla sfery realnej, sfery finansów oraz banków centralnych***” – 2016 r. (kierownik projektu).

Główną przesłanką podejmowanych przeze mnie badań był przedłużający się okres stosowania niekonwencjonalnej polityki monetarnej przez banki centralne. Ważnym motywem prowadzonych przeze mnie badań była także chęć uporządkowania wiedzy teoretyczno-poznawczej dotyczącej współczesnej polityki monetarnej banków centralnych. Efektem zrealizowanych badań zespołowych były 2 monografie naukowe, których jestem współautorką:

- Pyka I., **Nocoń A.**, Cichorska J. (2016), **Nadzwyczajna polityka monetarna banków centralnych a stabilność sektora bankowego**. Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice; ISBN: 978-83-7875-292-9 (zał. 4, poz. II.1.2)
- Pyka I., **Nocoń A.** (2017), **Bankowość centralna w globalnej gospodarce światowej**. Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice; ISBN: 978-83-7875-422-0 (zał. 4, poz. II.1.3).

W pierwszej z tych monografii nadzwyczajną politykę monetarną banków centralnych analizowałam w kontekście stabilności sektora bankowego. Po globalnym kryzysie finansowym banki centralne stały się bowiem *implicite* odpowiedzialne dodatkowo za utrzymanie stabilności finansowej, rozumianej jako stabilność całego systemu finansowego. Przesłanką przyjęcia takiego podejścia był brak przejrzystości w przepływie strumieni pieniężnych wywoływanych niekonwencjonalnymi instrumentami, w szczególności luzowaniem ilościowym, a w konsekwencji niepotwierdzona, ale powszechnie akceptowana hipoteza o ich gromadzeniu się w sektorze bankowym i na rynkach finansowych. W monografii tej wykazałam, iż działania, zapoczątkowane przez amerykański bank centralny, a potem naśladowane przez banki centralne państw dotkniętych kryzysem finansowym, przekraczały granice wyznaczone przez ramy operacyjne i strategiczne standardowej polityki monetarnej. W tym okresie władze monetarne stanęły w obronie interesów swoich gospodarek, nie licząc się z ekonomicznymi oraz społecznymi konsekwencjami, jakie nadzwyczajna polityka monetarna mogła spowodować w danym kraju i w innych państwach. Dowiedziałam w ten sposób, iż banki centralne urosły do rangi instytucji publicznej o silniejszej roli w gospodarce niż władza ustawodawcza i wykonawcza (efekt finansjalizacji). Badania empiryczne, które realizowałam w ramach zespołu badawczego, dowiodły ponadto, iż niestandardowe instrumenty polityki monetarnej pozwoliły bankom centralnym uchronić sektor bankowy i gospodarkę przed skrajnym brakiem płynności finansowej i utratą stabilności sektorów bankowych badanych państw.

Druga spośród wymienionych monografii porządkuje wiedzę dotyczącą współczesnej bankowości centralnej i polityki monetarnej. Mój wkład w powstanie monografii polegał na:

- prezentacji ewolucji powstania oraz zadań pierwszych banków centralnych,
- analizie zmian roli banków centralnych w nadzorowaniu sektora bankowego,
- eksploracji współczesnej polityki monetarnej banków centralnych, w tym ewolucji strategii, celów i instrumentów,
- prezentacji polityki kursowej banków centralnych oraz istoty interwencji walutowych,
- analizie procesu zarządzania rezerwami walutowymi.

Wyniki prowadzonych w tamtym okresie badań upowszechniłam także w 7 rozdziałach w monografiach naukowych (zał. 4, poz. II.2.2.1, II.2.2.2, II.2.2.4, II.2.2.5, II.2.2.6, II.2.2.17, II.2.2.18), w tym 2 napisanych w j. angielskim oraz 5 artykułach naukowych (zał. 4, poz. II.4.2.1, II.4.2.2, II.4.2.6, II.4.2.9, II.4.2.17), z czego 1 napisany został j. angielskim. Za najbardziej wartościowe spośród tych publikacji uznaję następujące opracowania:

- **Nocoń A.** (2015), **Wyzwania Europejskiego Banku Centralnego wobec Quantitative Easing**. W: *Strategie gospodarcze i społeczne Unii Europejskiej*. Red. nauk. K. Opolski, J. Górski, Wydział Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, s. 57-64, ISBN: 978-83-63856-19-9 (zał. 4, poz. II.2.2.1)

- **Nocoń A.** (2015), *Implikacje niestandardowej polityki monetarnej na świecie dla gospodarki globalnej. Perspektywa pokryzysowa*. W: *Sektor finansowy. Stymulatory i zagrożenia rozwoju*. Red. nauk. K. Pietraszkiewicz. Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa, s. 70-83, ISBN: 978-83-65269-07-2 (zał. 4, poz. II.2.2.2)
- **Nocoń A.** (2015), *Capital adequacy ratios in early warning system of modern central banks*. W: *Challenges, Research and Perspectives. Trust in social, economic and financial relations*. G. Hofbauer und Kollegen (red.), European Research and Working Group, Uni-edition GmbH, Berlin, s. 223-234, ISBN: 978-3-944072-45-6 (zał. 4, poz. II.2.2.17).
- Pyka I., **Nocoń A.** (2016), *Dynamics of Lending Activity of Polish Banking Sector towards Low Interest Rate Policy of Central Banks*. "Transformations in Business & Economics", Vol. 15, No. 2A (38A), s. 415-433, ISSN: 1648-4460, MNiSW: lista A, 15 pkt, Impact Factor: 0,462 (zał. 4, poz. II.4.2.17).
- Pyka I., **Nocoń A.** (2017), *Ryzyko niskich stóp procentowych w sektorze bankowym*. W: *Strategie stóp procentowych w bankowości*. Pod red. nauk. P. Masiukiewicza, ZBP, Wyd. CPBił, Warszawa, s. 10-31, ISBN: 978-83-940385-3-3, MNiSW: 5 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.6).
- Pyka I., **Nocoń A.** (2017), *Ryzyko banków centralnych w warunkach nadzwyczajnej polityki monetarnej*. „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio H – Oeconomia”, Vol. 51, Zeszyt 6, Lublin, s. 343-356, ISSN: 0459-9586, e-ISSN: 2449-8513, DOI: 10.17951/h.2017.51.6.343, MNiSW: lista B, 11 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.6).

Prace te ukierunkowałam na: identyfikację wyzwań, przed jakimi stoją banki centralne w związku z wykorzystaniem niekonwencjonalnych instrumentów polityki monetarnej, analizę i ocenę dalszych implikacji ich stosowania, rozpoznanie ryzyka towarzyszącego takiej polityce, analizę systemów wczesnego ostrzegania banków centralnych, jak również eksplorację przeobrażeń funkcji, zadań i celów władz monetarnych oraz prowadzonej przez nie polityki komunikacyjnej. Umożliwiły one także sformułowanie wniosku dotyczącego potrzeby „wyjścia” z niekonwencjonalnej polityki monetarnej oraz przywrócenia jej naturalnego porządku, standardowego wymiaru, utożsamianego w tamtym okresie przede wszystkim z powrotem banków centralnych do stosowania klasycznych instrumentów polityki monetarnej. Wniosek ten był ważną inspiracją do selekcji zagadnień podejmowanych w dalszych badaniach, jak również ukierunkowania ich na problematykę podjętą w monografii stanowiącej moje główne osiągnięcie naukowe.

Uznając wagę i aktualność problematyki „wyjścia” banków centralnych z niekonwencjonalnej polityki monetarnej od 2016 r. sukcesywnie pogłębiałam badania w tym obszarze. Identyfikacja luki badawczej dotyczącej konkretyzacji strategii wyjścia (*exit strategies*) oraz chęć jej wypełnienia skłoniła mnie do zaprojektowania i przeprowadzenia własnych badań empirycznych. Ważnym momentem w pracach badawczych w tym obszarze było ich ukierunkowanie na kwestię normalizacji polityki monetarnej, w tym zwłaszcza polityki stóp procentowych. Wynikało to z rosnącego przekonania, iż zbyt długi okres niekonwencjonalnych interwencji może osłabiać publiczne zobowiązanie władz monetarnych do utrzymywania stabilności cen. Rozpoczęłam więc badania nad identyfikacją istoty procesu normalizacji polityki monetarnej oraz jego głównych wyznaczników, które realizowałam w ramach następujących projektów na rzecz rozwoju młodych naukowców, w których pełniłam funkcję kierownika:

- Projekt indywidualny na rzecz rozwoju młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich: „**W kierunku normalizacji współczesnej polityki pieniężnej**” – 2017 r. (kierownik projektu)
- Projekt indywidualny na rzecz rozwoju młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich: „**Wyznaczniki procesu normalizacji współczesnej polityki pieniężnej**” – 2018 r. (kierownik projektu)
- Projekt indywidualny na rzecz rozwoju młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich: „**Normalizacja polityki monetarnej współczesnych banków centralnych – wybrane studium teoretyczno-empiryczne**” – 2019 r. (kierownik projektu)
- Projekt indywidualny na rzecz rozwoju młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich: „**Modele prognostyczne w procesie normalizacji współczesnej polityki pieniężnej**” – 2020 r. (kierownik projektu)
- Projekt indywidualny na rzecz rozwoju młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich: „**Funkcja odpowiedzi na impuls jako narzędzie w procesie decyzyjnym współczesnych banków centralnych**” – 2023 r. (kierownik projektu)

Badania realizowane w ramach powyższych projektów pozwoliły mi rozwinąć wiedzę w obszarze przesłanek i sposobów zakończenia niekonwencjonalnej polityki monetarnej oraz nabyć umiejętności posługiwania się uznanymi metodami badawczymi. Rezultaty badań zaprezentowałam w kilkunastu publikacjach, w większości w języku angielskim, z zamiarem nawiązania międzynarodowego dialogu naukowego.

Najważniejszą publikacją, prezentującą wyniki powyższych badań była autorska monografia napisana w j. angielskim, opublikowana w wydawnictwie niemieckim:

- **Nocoń A.** (2018), **Normalization of modern monetary policy.** Uni-edition GmbH, Berlin, Niemcy; ISBN: 978-3-947208-02-9, MNiSW: 120 pkt (zał. 4, poz. II.1.4).

W pracy tej zdefiniowałam proces normalizacji polityki monetarnej, zidentyfikowałam jego główne cele oraz dokonałam analizy jego wyznaczników. W sformułowanej tam definicji przyjąłam, iż normalizacja polityki monetarnej jest próbą „wyjścia” z niestandardowej polityki monetarnej i powrotu do jej kształtu sprzed globalnego kryzysu finansowego. Wskazałam, iż w szerszym ujęciu jest procesem związanym z wycofywaniem nadzwyczajnych instrumentów oraz stabilizowaniem warunków funkcjonowania sektora bankowego. W monografii zidentyfikowałam także wyznaczniki procesu normalizacji, do których zaliczyłam: czas realizacji założeń „wyjścia”, tempo i sposób normalizacji oraz sekwencję wdrażania działań. W tamtym czasie, normalizację polityki monetarnej utożsamiałam zatem przede wszystkim z „wyjściem” z niekonwencjonalnej polityki monetarnej prowadzonej od momentu wybuchu globalnego kryzysu finansowego poprzez jej zacieśnianie, tj. zakończenie polityki niskich stóp procentowych oraz redukcję i zmiany struktury bilansu banku centralnego. Stałam bowiem na stanowisku, iż proces normalizacji wiąże się z powrotem polityki monetarnej do kształtu sprzed globalnego kryzysu finansowego. Późniejsze dociekania badawcze spowodowały jednak, iż proces normalizacji polityki monetarnej zaczęłam postrzegać w sposób bardziej kompleksowy, rozszerzając istotnie jego zakres. Podejście to rozbudowałam na gruncie teoretycznym i przedstawiłam w rozdziale 3 monografii stanowiącej moje główne osiągnięcie naukowe.

Efektom badań z zakresu normalizacji polityki monetarnej było, poza monografią, także 14 publikacji o zasięgu krajowym, jak i międzynarodowym, w tym:

– 7 rozdziałów w monografiach naukowych (z czego 5 napisanych w j. angielskim):

- **Nocoń A.** (2018), *Monetary policy normalization of the European Central Bank*. W: J. Nesleha, F. Hampl, M. Svoboda (red.), *European Financial Systems 2018. Proceedings of the 15th International Scientific Conference*, Brno: Masakryk University, 2018, Czechy, s. 462-469, ISBN: 978-80-210-8980-8, 978-80-210-8981-5, Thomson Reuters Conference Proceedings Citation Index in Web of Science Core Collection, MNiSW: 15 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.21)
  - **Nocoń A.** (2018), *Alternative Scenarios of Central Bank's Balance Sheet Normalization*. W: *Proceedings of the International Scientific Conference on Digitalization & Smart Green (R)evolution*, 15-16.11.2018, Bratysława, Słowacja, 2018, s. 103-110, p-ISBN: 978-80-225-4588-4, MNiSW: 5 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.23)
  - **Nocoń A.** (2019), *W kierunku wyjścia z niestandardowej polityki monetarnej – przykład Banku Anglii*. W: *Ekonomia i prawo - wybrane zagadnienia z zakresu zarządzania rozwojem przedsiębiorstwa*. Red. nauk. P. Antonowicz, M. Chmielewski, P. Pisarewicz, wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, s. 175-187, ISBN: 978-83-7865-895-5, MNiSW: 20 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.11)
  - **Nocoń A.** (2019), *Risk Management in Central Banks in the Context of Monetary Policy Normalization*. W: Linsley P., Shrives P., Wieczorek-Kosmala M. (eds), *Multiple Perspectives in Risk and Risk Management*. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham 2019, s. 279-289, p-ISBN: 978-3-030-16044-9, e-ISBN: 978-3-030-16045-6, DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-16045-6_14/, MNiSW: 20 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.25)
  - **Nocoń A.** (2019), *Swedish scenario for monetary policy normalization process*. W: *Financial Management of Firms and Financial Institutions*. Proceedings of the 12th International Scientific Conference, 3rd September 2019, Ostrawa, Czechy, Technical University of Ostrava, 2019, s. 152-160, ISBN: 978-80-248-4344-5, MNiSW: 5 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.27)
  - **Nocoń A.** (2020), *Kiedy rozpocząć normalizację współczesnej polityki pieniężnej w warunkach finansjalizacji gospodarki światowej?* W: *Gospodarka i społeczeństwo w dobie finansjalizacji*. Red. A. Gemzik-Salwach, K. Opolski, CeDeWu oraz wydawnictwo WSiLiZ, Warszawa, s. 71-85, ISBN WSiLiZ Rzeszów: 978-83-66551-16-9, ISBN CeDeWu: 978-83-8102-386-3, MNiSW: 20 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.12)
  - **Nocoń A.** (2022), *Non-standard channels of the monetary transmission mechanism. Towards the normalization process*. W: *Proceedings of the 40th International Business Information Management Association (IBIMA)*, 23-24 November 2022, Seville, Spain, ed. Khalid S. Soliman, s. 564-571, p-ISBN: 979-8-9867719-0-8, MNiSW: 70 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.29)
- 7 artykułów naukowych (w tym 4 napisanych w j. angielskim):
- **Nocoń A.** (2015), *Monetary policy of the Federal Reserve System from the perspective of exit strategies*. „Journal of Economics and Management”, Vol. 21 (3), wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice, s. 163-175, ISSN: 1732-1948, MNiSW: lista B, 12 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.14)
  - Pyka I., **Nocoń A.** (2017), *Determinanty normalizacji polityki monetarnej Europejskiego Banku Centralnego*. Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Spolecznego „Studia i Prace”, nr 1 (29)/2017, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa, s. 175-188, ISSN: 9-772082-097101, MNiSW: lista B, 9 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.4)
  - Pyka I., **Nocoń A.** (2017), *Koncepcja i główne założenia exit strategy z perspektywy centralnego Banku Japonii*. „Studia Prawno – Ekonomiczne”, Tom CV, Łódzkie Towarzystwo

Naukowe, Łódź, s. 365-380, ISSN: 0081-6841, e-ISSN: 2450-8179, DOI: 10.26485/SPE/2017/105/20, MNiSW: lista B, 12 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.5)

- Pyka I., Nocoń A. (2017), **Normalizacja polityki monetarnej – innowacja czy powrót do klasycznej polityki banków centralnych.** „Studia Ekonomiczne, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 346, seria: Współczesne Finanse nr 12, red. W. Gradoń, G. Szustak, Katowice, s. 95-111, ISSN: 2083-8611, MNiSW: lista B, 10 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.7)
- Pyka I., Nocoń A. (2019), **Negative Interest Rate Risk. Atavism or Normalization of Central Banks’ Monetary Policy.** “Acta Universitatis Lodzianis. Folia Oeconomica”, Vol. 3, No. 342, s. 89-116, ISSN: 0208-6018 e-ISSN: 2353-7663, <https://doi.org/10.18778/0208-6018.342.05>, MNiSW: 40 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.21)
- Nocoń A. (2020), **Sustainable Approach to the Normalization Process of the UK’s Monetary Policy.** “Sustainability”, No. 12(21), 9229, s. 1-14, ISSN: 2071-1050, <https://doi.org/10.3390/su12219229>, MNiSW: 100 pkt, Impact Factor: 3,251, 5Y: 3,473; CiteScore 2017: 3,9, SJR: 0,612, SNIP: 1,242 (zał. 4, poz. II.4.2.22)
- Nocoń A. (2021), **BVAR models in short-term prediction of modern central banks: Empirical Evidence of the euro area.** “International Journal of Monetary Economics and Finance”, Vol. 14, No. 1, s. 54-68, ISSN: 1752-0479, DOI: 10.1504/IJMEF.2021.113295, MNiSW: 40 pkt, SNIP: 0,69, SJR: 0,28 (zał. 4, poz. II.4.2.23).

Istotnym wątkiem, który rozwinęłam w powyższych publikacjach było podejście banków centralnych do procesu normalizacji polityki monetarnej. Aspekt ten analizowałam z perspektywy formułowanych założeń strategii wyjścia największych banków centralnych, determinantów ich realizacji, modeli prognostycznych wykorzystywanych w polityce monetarnej oraz zarządzania ryzykiem towarzyszącym temu procesowi.

Przez cały okres prowadzonych w tamtym czasie badań moja uwaga skoncentrowana była więc na strategiach wyjścia oraz normalizacji całokształtu polityki monetarnej. W badaniach tych wykazałam, iż normalizacja polityki monetarnej składa się z kilku ważnych obszarów, tj.: normalizacji polityki stóp procentowych, normalizacji polityki bilansowej oraz uzupełniająco także normalizacji polityki komunikacyjnej. Pozwoliło mi to jednocześnie na doprecyzowanie luki badawczej, którą zamierzałam wypełnić prowadząc dalsze pogłębione badania naukowe. Swoją uwagę skoncentrowałam przede wszystkim na normalizacji polityki stóp procentowych, uznając ją za kluczową w całym procesie, co nie oznaczało jednak marginalizowania pozostałych aspektów procesu normalizacji.

Równolegle zgłębiałam inne – uznane przeze mnie za ważne – aspekty przeobrażającej się współczesnej polityki monetarnej i bankowości centralnej, czego efektem są 4 autorskie publikacje napisane w j. angielskim (w tym 3 rozdziały w monografiach i 1 artykuł naukowy):

- Nocoń A. (2019), **Evolution of the financial stability reports - theoretical approach.** W: J. Nesleha, L. Marek, M. Svoboda, Z. Rakovska (red.), *European Financial Systems 2019. Proceedings of the 16th International Scientific Conference*, Brno: Masaryk University, Czechy, s. 418-425, p-ISBN: 978-80-210-9337-9, e-ISBN: 978-80-210-9338-6, *Thomson Reuters Conference Proceedings Citation Index in Web of Science Core Collection*, MNiSW: 5 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.26)
- Nocoń A. (2023), **Modern monetary policy - strategies, aims, and instruments.** W: Reference Collection in Social Sciences, Elsevier, p-ISBN: 978-0-443-15785-1, <https://doi.org/10.1016/B978-0-44-313776-1.00062-3>, MNiSW: 20 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.30)

- **Nocoń A.** (2023), *Dynamic Stochastic General Equilibrium (DSGE) in the modern monetary policy*. W: *Proceedings of the 42th International Business Information Management Association Conference (IBIMA)*, 22-23 November 2023, Seville, Spain, s. 457-463, ISBN: 979-8-9867719-0-8; ISSN: 2767-9640, MNiSW: 70 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.31)
- **Nocoń A.** (2023), *Central Bank Digital Currency (CBDC) – Barriers to Its Introduction*. "Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio H – Oeconomia", Vol. 57, No. 2, Lublin, s. 67-86, ISSN: 0459-9586, e-ISSN: 2449-8513, DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/h.2023.57.2.67-86>, MNiSW: 70 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.29).

Aktualnie kontynuuję prace badawcze z zakresu współczesnej polityki monetarnej i bankowości centralnej, realizując:

- Badania własne w ramach projektu "Program doskonałości naukowo-badawczej oraz edukacyjnej UEKAT", Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach: „**Współczesna polityka monetarna banków centralnych wobec nowych wyzwań stabilizacyjnych i strukturalnych**” – 05.2024–04.2026 (kierownik projektu).

Celem projektu jest identyfikacja i analiza wyzwań stabilizacyjnych oraz strukturalnych, z którymi mierzy się współczesna polityka monetarna, jak również ocena stopnia zaangażowania banków centralnych w działania wynikające z postępującej cyfryzacji i zmian środowiskowych. Przedmiotem analizy są trzy główne wyzwania stojące przed współczesną polityką monetarną: (1) kontynuacja działań sprzyjających przywróceniu stabilności cen oraz wspieraniu stabilności makroekonomicznej, (2) realizacja celów zrównoważonego rozwoju i potrzeba zahamowania zmian klimatycznych, (3) szanse i zagrożenia wynikające z emisji pieniądza cyfrowego banku centralnego. Problematyka ta jest aktualna i wciąż słabo rozpoznana na gruncie zarówno krajowym, jak i międzynarodowym. Otrzymane wyniki mogą tym samym stanowić znaczący wkład do nauki o finansach.

Wyniki prowadzonych przeze mnie prac badawczo-naukowych w obszarze współczesnej bankowości centralnej i polityki monetarnej wykorzystuję również w działalności dydaktycznej. Prowadzę liczne wykłady, ćwiczenia oraz seminaria związane z tą problematyką. Efektem tych ostatnich jest zdobycie przez studenta Szymona Cichonia II nagrody w konkursie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego na najlepsze prace dyplomowe z zakresu problematyki stabilności systemu finansowego obronione w roku 2023, w której pełniłam funkcję promotora. Wyróżniona praca podejmowała tematykę: „*Wpływu niestandardowych instrumentów polityki pieniężnej Systemu Rezerwy Federalnej w latach 2020-2022 na podstawowe wskaźniki makroekonomiczne*”.

Drugim obszarem moich badań naukowych były przemiany struktury własnościowej i kapitałowej instytucji bankowych wobec nowego ładu regulacyjnego. Obszar ten można podzielić na trzy następujące nurty badawcze:

1. Analiza zmian dokonujących się w sektorach bankowych wybranych państw Unii Europejskiej wobec nowego ładu regulacyjnego.
2. Przemiany własnościowe w polskim sektorze bankowym.
3. Przemiany struktury kapitałowej banków pod wpływem nowych regulacji ostrożnościowych.

Pierwszy nurt badawczy był związany z uczestnictwem w projekcie badawczym:

- Projekt na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego: „**Konsekwencje nowego ładu regulacyjnego w sektorze bankowym w wybranych państwach Unii Europejskiej**” – lata 2015-2017 (członek zespołu)

W trakcie realizacji projektu przygotowałam przejrzystą mapę podstawowych zmian zachodzących w regulacjach mikro- i makroostrożnościowych dla sektora bankowego. Pozwoliła ona na identyfikację zmian, jakie dokonały się w obszarze instytucjonalnej organizacji nadzoru finansowego, w szczególności nadzoru nad sektorem bankowym (zarówno na szczeblu mikro- jak i makroostrożnościowym), wprowadzanych nowych dodatkowych rozwiązań instytucjonalnych i instrumentalnych, nowych programów pomocowych dla sektora bankowego oraz działań na rzecz rozszerzenia kompetencji już funkcjonujących w systemie finansowym Unii Europejskiej instytucji bezpieczeństwa finansowego. W ramach przeprowadzonych badań dokonałam ponadto analizy i oceny wybranych regulacji mikro- i makroostrożnościowych odnoszących się do instytucji kredytowych w Unii Europejskiej, wprowadzonych po globalnym kryzysie finansowym oraz ich konsekwencji dla całego sektora bankowego Wspólnoty. Efektem realizacji powyższego projektu jest monografia naukowa, której jestem współautorką:

- Pyka I., **Nocoń A.**, Cichorska J. (2019), **Nowy ład regulacyjny w sektorze bankowym Unii Europejskiej**. CeDeWu, Warszawa; ISBN: 978-83-8102-056-5, MNiSW: 120 pkt (zał. 4, poz. II.1.6).

Opracowanie to prezentuje spójną koncepcję nowego ładu regulacyjnego sektora bankowego Unii Europejskiej. Praca ta pozwoliła mi pogłębić wiedzę o dokonujących się zmianach w zakresie dyscypliny regulacyjnej sektora bankowego Unii Europejskiej oraz ich skutkach na poziomie mikro- i makroekonomicznym.

Drugi nurt badawczy dotyczył przemian własnościowych w polskim sektorze bankowym. W jego ramach brałam udział w następującym projekcie badawczym:

- Projekt na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego: „**Repolonizacja banków w Polsce w warunkach zmiany ich struktury właścicielskiej**” – lata 2016-2018 (członek zespołu).

Problematyka podjęta w powyższym projekcie była niezwykle aktualna, a przy tym słabo eksplorowana w literaturze. Prace zespołu badawczego skoncentrowane zostały na dookreśleniu pojęć związanych z przeobrażeniami własnościowymi dokonującymi się w polskim sektorze bankowym, jak również analizie studiów przypadków banków, które zostały poddane temu procesowi. Efektem realizacji projektu było zdefiniowanie pojęcia „repolonizacja sektora bankowego”, które utożsamiono z udomowieniem kapitału bankowego. Wskazano także na różnice pomiędzy pojęciem „repolonizacja” a terminami: „domestykacja”, „nacjonalizacja”, „renacjonalizacja”, „upaństwowienie” czy też „konsolidacja”. Wykazano ponadto, iż globalny kryzys finansowy wyzwolił moc „okienka repolonizacji” w Polsce, kształtując korzystne warunki jej urzeczywistnienia. Udział w zespole badawczym pozwolił mi na zidentyfikowanie zewnętrznych i wewnętrznych przesłanek repolonizacji, opracowanie zestawu wskaźników pozwalających określić natężenie i skalę repolonizacji banków krajowych,

a także zarysowanie ważniejszych rodzajów ryzyka związanego z tym procesem. Za moje najważniejsze dokonanie uznaję identyfikację wskaźników procesu repolonizacji, wśród których wyodrębniłam następujące grupy wskaźników: zmian struktury własnościowej, roli sektora bankowego w gospodarce, znaczenia banków w sektorze bankowym, siły kapitałowej banków, koncentracji sektora bankowego (siły rynkowej), efektywności i jakościowe. Dowiodłam ponadto, iż repolonizacja może osłabiać skuteczność przemian struktury właścicielskiej i obniżać dynamikę rozwoju polskiego sektora bankowego. W części empirycznej prac badawczych przeprowadziłam analizę procesów konsolidacji wybranych banków i instytucji finansowych w Polsce w latach 2014-2017. Dowiodłam, iż wraz z procesem repolonizacji nastąpiło wyraźne obniżenie udziału zagranicznego kapitału bankowego w polskim sektorze bankowym. Badania pozwoliły na wykazanie, że dominującym „graczem” w procesie repolonizacji okazało się państwo, którego zaangażowanie polityczne i kapitałowe przesądziło o efektach tego procesu. Na podstawie tych badań stwierdziłam, że repolonizacja sektora bankowego wymaga podejścia strategicznego oraz zdefiniowania celów polityki właścicielskiej, a także określonych kompetencji różnych jej uczestników. Wyniki realizacji projektu oraz sformułowane na tej podstawie wnioski zostały zawarte w:

- monografii naukowej, której jestem współautorką:
  - Pyka I., Cichy J., **Nocoń A.**, Pyka A. (2018), **Repolonizacja banków w Polsce. Przesłanki, założenia i dylematy zmian własnościowych**. Difin, Warszawa; ISBN: 978-83-8085-590-8, MNiSW: 120 pkt (zał. 4, poz. II.1.5)
- 4 rozdziałach w monografiach zagranicznych (napisanych w j. angielskim):
  - Pyka I., **Nocoń A.** (2018), **‘Repolonization’ Process of Domestic Banks. Analysis of Conditions and Opportunities**. W: Choudhry T., Mizerka J. (eds), *Contemporary Trends in Accounting, Finance and Financial Institutions*. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham, 2018, Chapter 11, s. 139-154, ISBN: 978-3-319-72861-2, e-ISBN: 978-3-319-72862-9, DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-72862-9_11, MNiSW: 20 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.20)
  - **Nocoń A.**, Pyka I. (2018), **Effectiveness of risk capital (own funds) in the Polish banking sector in the years of 2002-2016**. W: *Proceedings of the 10th International Scientific Conference “Business and Management 2018”*, Vilnius, Lithuania, 2018, s. 9-19, ISBN 978-609-476-119-5, eISBN 978-609-476-118-8, DOI: <https://doi.org/10.3846/bm.2018.02>, Thomson Reuters Conference Proceedings Citation Index in Web of Science Core Collection, MNiSW: 15 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.22)
  - Pyka A., **Nocoń A.** (2019), **Polish versus European banking sector – characteristics, consolidation, ownership changes**. W: *Proceedings of the Scientific Conference “Contemporary Issues in Business, Management and Education ‘2019”*, Vilnius, Lithuania, s. 314-323, p-ISBN: 978-609-476-161-4, e-ISBN: 978-609-476-162-1; <https://doi.org/10.3846/cibmee.2019.032>, MNiSW: 5 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.24)
  - Pyka I., **Nocoń A.**, Pyka A. (2021), **Interactions Between Effectiveness and Consolidation of Commercial Banks in the Polish Banking Sector**. In: Bilgin M.H., Danis H., Demir E., Vale S. (eds) *Eurasian Economic Perspectives*. Proceedings of the 29th Eurasia Business and Economics Society Conference, Vol. 16/1, 2021, Springer, Cham, s. 57-74, p-ISBN: 978-3-030-63148-2, e-ISBN: 978-3-030-63149-9, https://doi.org/10.1007/978-3-030-63149-9_4, MNiSW: 5 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.28)

– 1 artykule naukowym:

- Pyka I., Nocoń A. (2018), **Dylematy pomiaru i oceny procesu repolonizacji banków w Polsce**. „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, nr 531, Wrocław, s. 404-418, ISSN: 1899-3192, eISSN: 2392-0041, MNiSW: lista B, 10 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.10).

Trzecim nurtem badawczym były przemiany struktury kapitałowej banków pod wpływem nowym regulacji ostrożnościowych. Ukierunkowanie badań na tę problematykę wynikało z obserwowanych w skali ogólnoświatowej zmian w wysokości i strukturze zabezpieczenia kapitałowego banków, które dokonywały się niemal nieprzerwanie od wybuchu globalnego kryzysu finansowego oraz rosnącego znaczenia kapitału ryzyka bankowego. Przemiany te były rezultatem utrzymującej się długoterminowej niestabilności finansowej, jak również konieczności dostosowania się banków do wprowadzanych nowych regulacji ostrożnościowych. Problematyka ta stanowiła przedmiot zespołowego projektu badawczego:

- Projekt na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego: **„Instrumenty profilowania kapitału ryzyka bankowego po globalnym kryzysie finansowym”** – lata 2019-2021 (członek zespołu).

Realizacja projektu umożliwiła zdefiniowanie pojęcia „kapitał ryzyka bankowego”, utożsamianego z kapitałem na ryzyko i identyfikowanego z finansowaniem negatywnych skutków realizacji ryzyka bankowego. Udział w zespole badawczym umożliwił mi przeprowadzenie krytycznej analizy piśmiennictwa, na podstawie której przedstawiłam istniejące koncepcje kapitału ryzyka bankowego na tle systemów zarządzania ryzykiem w instytucjach bankowych, istotę kapitału regulacyjnego zdefiniowanego przez Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego oraz określiłam adekwatny poziom kapitału w relacji do ekspozycji banku na ryzyko. Zidentyfikowałam również instrumenty retencji i transferu ryzyka bankowego, co pozwoliło na wyodrębnienie alternatywnych podejść do kształtowania poziomu i jakości funduszy własnych. Umożliwiło także identyfikację determinant i barier wykorzystania instrumentów retencji i transferu ryzyka bankowego w polskim systemie bankowym.

Intensyfikacja regulacji ostrożnościowych oraz problemy związane z ich implementacją w bankach stanowiły główną przesłankę do podjęcia przez zespół badawczy również badań empirycznych, które koordynowałam. Zostały one ukierunkowane na analizę zmian dokonujących się zarówno w wielkości, jak i strukturze kapitału ryzyka bankowego w wybranych państwach. W ramach mojej części badań analizowałam wpływ nowych regulacji ostrożnościowych na wielkość kapitału ryzyka bankowego w sektorze bankowym w Polsce, państwach Grupy Wyszehradzkiej oraz wybranych krajach strefy euro. Wykorzystując samodzielnie opracowaną metodologię badań zastosowałam modele regresji, które pozwoliły na ustalenie, jak zmiany w wielkości i strukturze kapitału ryzyka bankowego oddziałują na rentowność sektorów bankowych. Zasadniczo badanie wykazało, że podwyższanie funduszy własnych banków, utożsamianych z kapitałem ryzyka bankowego, choć sprzyjało osiągnięciu coraz wyższego poziomu zysku netto, to ostatecznie obniżało ich rentowność.

Otrzymane wyniki zostały upowszechnione w postaci 3 artykułów naukowych (napisanych w j. angielskim), opublikowanych w cenionych polskich i międzynarodowych czasopismach:

- **Nocoń A., Pyka I. (2019), *Sectoral analysis of the effectiveness of bank risk capital in the Visegrad Group countries*. “Journal of Business Economics and Management”, Vol. 20, Issue 2, s. 336-357, ISSN: 1611-1699, eISSN: 2029-4433; <https://doi.org/10.3846/jbem.2019.9606>, MNiSW: 70 pkt, Impact Factor: 1,640, 5Y: 1,265; CiteScore 2017: 1,56, SJR: 0,361, SNIP 2017: 0,788 (zał. 4, poz. II.4.2.20)**
- **Pyka I., Nocoń A. (2021), *Bank Risk Capital and Its Effectiveness in Selected Euro Area Banking Sectors*. “Journal of Risk and Financial Management”, No. 14, 555, s. 1-18, ISSN: 1911-8066, <https://doi.org/10.3390/jrfm14110555>, MNiSW: 40 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.26)**
- **Pyka I., Nocoń A., Muszyński M. (2021), *The role of capital adequacy standards in creating financial safety of the bank: the evaluation and analysis of the survey results*. “Ekonomia i Prawo/Economics and Law”, Vol. 20, Issue 3, September, p-ISSN: 1898-2255, e-ISSN: 2392-1625, DOI: 10.12775/EiP.2021.038, MNiSW: 70 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.27).**

Działania podejmowane w skali międzynarodowej, mające na celu zapobieganie narastaniu nierównowag, ryzyka systemowego i występowaniu zjawisk kryzysowych spowodowały, że swoją uwagę w obrębie tego nurtu badań skierowałam na politykę makroostrożnościową. Uznałam ją bowiem za ważne narzędzie stabilizowania systemu finansowego pozostającego ciągle pod wpływem skutków globalnego kryzysu finansowego. Ponadto, brak usystematyzowania nowych rysujących się rozwiązań regulacyjnych w zakresie polityki makroostrożnościowej, jak również brak literatury, która dopiero kształtowała się w obrębie tej tematyki stanowił główną przesłankę podjęcia przeze mnie badań w tym zakresie. Prace badawcze koncentrowały się na analizie istoty, celów oraz narzędzi polityki makroostrożnościowej, modeli instytucjonalizacji, zasad stosowanych w odniesieniu do największych instytucji finansowych, uznawanych za systemowo ważne, uwarunkowań i metod oceny jej skuteczności, jak również najistotniejszych barier jej stosowania. Zakres moich prac badawczych koncentrował się na instytucjonalizacji polityki makroostrożnościowej. Zidentyfikowałam zakres funkcji i zadań, jakie instytucja nadzoru makroostrożnościowego powinna realizować oraz usystematyzowałam rekomendacje międzynarodowych instytucji finansowych w tym zakresie. Zidentyfikowałam także modele instytucjonalizacji polityki makroostrożnościowej, wskazując, iż mandat makroostrożnościowy może wypełniać zarówno pojedyncza instytucja – dotychczas funkcjonująca w krajowym systemie finansowym, jak i niezależne ciało kolegialne, powołane do wypełniania założeń takiej polityki. Wykazałam, iż niezależnie od przyjętego w poszczególnych krajach rozwiązania, najczęściej sprawowanie nadzoru makroostrożnościowego powierza się bankowi centralnemu bądź jego przedstawicielom, zasiadającym w niezależnym ciele kolegialnym, co sprzyja nadrzędności roli władzy monetarnej. Dowiodłam zatem, iż współczesne banki centralne stoją na straży stabilności finansowej, realizując jednocześnie cele polityki pieniężnej, jak i założenia wynikające z odpowiedzialności za nadzór makroostrożnościowy. Wyeksponeowałam ponadto najistotniejszą cechę instytucjonalną organu makroostrożnościowego – niezależność, wskazując, iż winna się ona przejawiać w trzech wymiarach: organizacyjnym, operacyjnym i finansowym.

Rezultaty zrealizowanych badań podejmujących problematykę polityki makroostrożnościowej znalazły swoje odzwierciedlenie w monografii naukowej, której jestem współautorką:

- Pyka I., Zygierewicz M., Bolibok P., **Nocoń A.** (2019), ***Polityka makroostrożnościowa w regulowaniu stabilności sektora bankowego. Innowacyjność, implementacja, bariery.*** Wyd. UE w Katowicach, Katowice; ISBN: 978-83-7875-584-5, MNiSW: 120 pkt (zał. 4, poz. II.1.7)

oraz artykule naukowym:

- Pyka I., **Nocoń A.** (2020), ***Polityka makroostrożnościowa w Unii Europejskiej wobec instytucji ważnych systemowo.*** „Zeszyty Naukowe Polityki Europejskiej, Finanse i Marketing”, Tom Nr 24(73), s. 189-204, ISSN 2081-3430, eISSN 2544-0640, DOI: <https://doi.org/10.22630/PEFIM.2020.24.73>, MNiSW: 40 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.12).

Trzecim obszarem moich badań naukowych jest problematyka zrównoważonego finansowania i koncepcji ESG z perspektywy instytucji bankowych. Badania prowadzone w tym obszarze podejmują problematykę aktualną i słabo eksplorowaną zarówno w Polsce, jak i na świecie, co pozwala je uznać za unikatowe i wnoszące istotny wkład do nauki o finansach. Swoje zainteresowania naukowe skoncentrowałam na problematyce zrównoważonej bankowości (*sustainable banking*), określanej również mianem zielonej bankowości (*green banking*), a także przemian instytucji bankowych wobec realizacji celów zrównoważonego rozwoju, implementacji założeń ESG (środowiskowych, społecznych i ładu korporacyjnego) w działalności bankowej oraz transformacji portfeli kredytowych w kierunku finansowania inwestycji zrównoważonych. Uznałam, iż jest to zupełnie nowy obszar badań, który wymaga pogłębienia. Prace badawcze w tym zakresie podjęłam w 2021 r. i kontynuowałam jako członkini zespołu badawczego, realizując następujące projekty badawcze:

- Projekt na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego: **„Zielone finansowanie a odpowiedzialna polityka kredytowa w polskim sektorze bankowym”** – lata 2022-2023
- Projekt na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego: **„Ryzyko ESG w sektorze bankowym”** – lata 2024-2025.

Mój wkład w prace zespołu polegał na systematycznej kwerendzie literatury, ale także prowadzeniu cyklicznych badań kwestionariuszowych w bankach komercyjnych w Polsce (w latach 2022-2024), których byłam głównym koordynatorem. Współtworzyłam także narzędzia badawcze (kwestionariusze ankiet) wykorzystywane w badaniach. Łącznie zrealizowane zostały trzy etapy badań kwestionariuszowych, w których uczestniczyli przedstawiciele 10-ciu największych banków komercyjnych w Polsce, w tym zarządzający, reprezentujący departamenty zarządzania ryzykiem oraz odpowiedzialni za wdrażanie strategii ESG. Przedmiotem badań była ocena stopnia zaangażowania banków w: działania na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju, w szczególności kwestie zrównoważonego finansowania, proces „zazielenienia” portfela kredytów bankowych, budowanie oraz realizację strategii ESG, finansowanie zielonych inwestycji, zarządzanie ryzykiem ESG w całościowym systemie zarządzania ryzykiem bankowym, ryzyko klimatyczne w bankach, jak również raportowanie przez nie działalności zrównoważonej. Problemy te uznałam za szczególnie istotne w kontekście przeobrażeń współczesnego sektora bankowego.

Wyniki zrealizowanych badań znalazły swoje odzwierciedlenie w cyklu 5 artykułów naukowych (napisanych w j. angielskim), opublikowanych w wysokopunktowanych

czasopismach zgodnie z listą MNiSW, indeksowanych w bazach Web of Science oraz Scopus (posiadających wskaźnik Impact Factor oraz SNIP):

- Pyka I., Nocoń A. (2021), **Banks' Capital Requirements in Terms of Implementation of the Concept of Sustainable Finance**. "Sustainability", No. 13(6), 3499, s. 1-17, ISSN: 2071-1050, <https://doi.org/10.3390/su13063499>, MNiSW: 100 pkt, Impact Factor: 3,889, 5Y: 3,473; CiteScore 2017: 3,9, SJR: 0,612, SNIP: 1,242 (zał. 4, poz. II.4.2.24)
- Pyka I., Nocoń A. (2021), **Responsible lending policy of green investments in the energy sector in Poland**. W: Special Issue Sustainable Finance in Energy Sectors, "Energies", No. 14(21), 7298, s. 1-25, e-ISSN: 1996-1073, <https://doi.org/10.3390/en14217298>, MNiSW: 140 pkt, Impact Factor: 3,252, 5Y: 3,085; CiteScore 2017: 4,7, SJR: 0,598, SNIP: 1,161 (zał. 4, poz. II.4.2.25)
- Pyka I., Nocoń A. (2023), **Green lending policy from the perspective of a holistic approach to bank risk**. "Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny/Poznań Journal of Law, Economics and Sociology", Rok LXXXV – zeszyt 3, nr 85(3), s. 71-99, ISSN: 0035-9629, <https://doi.org/10.14746/rpeis.2023.85.3.06>, MNiSW: 100 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.30)
- Pyka I., Nocoń A. (2024), **Exposure to the ESG risk of the Polish banking sector**. "Economics and Environment", Vol. 88, No. 1, 2024, s. 1-14, ISSN: 0867-8898, <https://doi.org/10.34659/eis.2024.88.1.701>, MNiSW: 100 pkt, Impact Factor: 1,0; CiteScore: 0,7; SNIP: 0,262; SJR: 0,184 (zał. 4, poz. II.4.2.31)
- Nocoń A. (2024), **ESG risk management in banks – towards its measurement**. "Economics and Environment", Vol. 3(90), 2024, s. 1-15, e-ISSN: 2957-0395, ISSN: 2957-0387, <https://doi.org/10.34659/eis.2024.90.3.737>, MNiSW: 100 pkt, Impact Factor: 1,0; CiteScore: 0,7; SNIP: 0,262; SJR: 0,184 (zał. 4, poz. II.4.2.33)
- Pyka I., Nocoń A. (w recenzji), **Determinants of green investment financing in the Polish banking sector**. "Central European Management Journal", ISSN: 2658-0845, MNiSW: 100 pkt, Impact Factor: 1,30; CiteScore: 2,2; SNIP: 0,416; SJR: 0,260 (zał. 4, poz. II.4.2.34)

oraz rozdziale w monografii naukowej poziomu II:

- Nocoń A. (po uzyskaniu pozytywnej recenzji, planowany termin wydania: 2025), **Artificial Intelligence in achieving sustainable development goals (SDGs) in the banking sector**. W: Grzenda W., Ramsza M., Ziemia E. (ed.), *Explainable Artificial Intelligence in Developing Sustainable Solutions*, Routledge, MNiSW: 75 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.32).

Mój wkład w powstanie powyższych publikacji polegał na:

- krytycznej kwerendzie literatury z zakresu istoty i rozwoju idei zrównoważonego rozwoju oraz koncepcji ESG, celem ustalenia obecnego stanu wiedzy w zakresie podejmowanej problematyki;
- współdziałaniu w sformułowaniu własnej definicji zrównoważonych finansów (zrównoważonego finansowania, *sustainable finance*) w kontekście działalności bankowej;
- identyfikacji przeobrażeń polityki kredytowej banków w warunkach ich zwiększonego zaangażowania w implementację zapisów Europejskiego Zielonego Ładu,;
- dookreśleniu założeń odpowiedzialnej polityki kredytowej banków wspierającej osiągnięcie neutralności klimatycznej;
- identyfikacji istoty ryzyka ESG w bankach, procesu zarządzania tym ryzykiem, w tym metod pomiaru ekspozycji na ryzyko ESG;

- analizie empirycznej ekspozycji wybranych banków w Polsce na ryzyko ESG oraz ich ratingów ESG;
- zidentyfikowaniu trzech wymiarów ryzyka klimatycznego w bankach: ryzyka fizycznego, transformacji oraz regulacyjnego;
- identyfikacji obszarów wykorzystania sztucznej inteligencji do realizacji celów zrównoważonego rozwoju w sektorze bankowym;
- opracowaniu metodyki oraz koordynowaniu badań empirycznych.

W trakcie badań, które obejmowały zarówno krytyczną kwerendę literatury, jak również pogłębione kilkietapowe badania empiryczne sformułowałam wiele istotnych wniosków. Po pierwsze, dowiodłam, iż istnieje przestrzeń dla zielonego finansowania inwestycji przez banki, wynikająca z postępującej realizacji przez nie koncepcji zrównoważonego rozwoju. Badania wykazały, że zielone inwestycje mają w bankach komercyjnych w Polsce większe szanse na finansowanie w stosunku do tradycyjnych projektów. Po drugie, w ofercie polskich banków dostępne są „zielone” produkty kredytowe, finansujące tzw. odpowiedzialne inwestycje, realizujące cele zrównoważonego rozwoju gospodarki. Ponadto dowiodłam, iż banki komercyjne w Polsce wspierając transformację energetyczną, poza zielonymi produktami kredytowymi, pośredniczą w procedurze emisji obligacji, w tym *green bonds* oraz przystępują do partnerstwa publiczno-prywatnego. Po trzecie, banki komercyjne w Polsce modyfikują swoje portfele kredytowe, eliminując finansowanie partnerów „wysokoemisyjnych” (np. spółek węglowych), jednak w ich portfelach kredytowych dominuje nadal finansowanie tradycyjnych, „szkodliwych” ekologicznie przedsięwzięć. Po czwarte ustaliłam, iż w obszarze oceny wniosków kredytowych banki uwzględniają wpływ projektów inwestycyjnych na środowisko, poprzez analizę wskaźników emisji CO₂.

Wykazałam jednakże, iż instytucje bankowe realizując w swojej działalności cele zrównoważonego rozwoju gospodarczego, narażone są w coraz większym stopniu na ryzyko ESG, które wynika ze spektakularnych czynników środowiskowych, społecznych i ładu korporacyjnego oraz w różnym stopniu i poprzez różne kanały transmisji wpływa na tradycyjne rodzaje ryzyka bankowego. Ustaliłam, że banki w Polsce podejmują próby włączenia ryzyka ESG do procesów zarządzania ryzykiem. Dokonują także oceny ekspozycji na ryzyko ESG, głównie w sposób jakościowy, chociaż znane im są również ilościowe metody pomiaru skali tego ryzyka. Ponadto wykazałam, iż instytucje, których spółki matki są silnie zaangażowane w ten proces, cechują się niższym poziomem ryzyka ESG.

Analizując działania podejmowane przez instytucje bankowe w obszarze ESG wykazałam, iż w Polsce koncentrują się one zasadniczo na kwestiach ochrony środowiska naturalnego (w tym zahamowania globalnego ocieplenia), w mniejszym stopniu zaś na kwestiach odpowiedzialności społecznej i ładu korporacyjnego. Dowiodłam, iż banki komercyjne ograniczają finansowanie działań szkodliwych dla klimatu oraz wspierają te, które służą energetyce odnawialnej, efektywności energetycznej, a także innowacyjności technologicznej, pozwalających na produkcję czystej energii, a w rezultacie sprzyjające osiągnięciu neutralności klimatycznej. Problemy te rozwinęłam w następujących artykułach naukowych:

- **Nocoń A.** (2022), *Towards climate neutrality in mining and energy companies in Poland – an approach to their financing*. “Gospodarka Surowcami Mineralnymi/Mineral Resources Management”, Vol. 38, Issue 4, s. 69-89, ISSN: 0860-0953, DOI: 10.24425/gsm.2022.143631, MNiSW: 100 pkt, Impact Factor: 0,9; IF5: 0,617; CiteScore: 1,7; SNIP: 0,339; SJR: 0,215 (zał. 4, poz. II.4.2.28)
- **Nocoń A.** (2024), *Climate risk in banks – the case of Polish banking sector*. “Journal of Modern Science”, Vol. 56(2), 2024, s. 535-552, DOI: <https://doi.org/10.13166/jms/188730>, MNiSW: 100 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.32).

Dowiodłam w nich również, iż same banki przeobrażają się w podmioty zrównoważone, ukierunkowane na osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Definiują bowiem swoje cele klimatyczne dążąc do bycia podmiotem zeroemisyjnym, a ponadto są coraz bardziej wrażliwe na kwestię zarządzania ryzykiem klimatycznym, włączając je do swoich systemów zarządzania ryzykiem. Dokonują oceny swojej ekspozycji na ryzyko klimatyczne, zarówno w ujęciu ryzyka fizycznego, jak i ryzyka transformacji (przejścia).

Ostatnim obszarem moich zainteresowań naukowych jest problematyka finansowania jednostek i instytucji kultury. Podjęcie prac badawczych w tym obszarze wynikało m.in. z faktu, iż przez wiele lat od czasów studiów byłam członkinią Zespołu Pieśni i Tańca „Silesianie” Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, który z inicjatywy władz Uczelni rozszerzył swoją aktywność także na sferę naukową. Stąd też od 2014 r. współorganizuję coroczne konferencje naukowe pt.: „*Biznes w kulturze – kultura w biznesie*”, w których pełnię funkcję członkini Rady Programowej oraz Komitetu Organizacyjnego.

Nie jest to główny obszar moich zainteresowań naukowych, jednak badania dotyczące finansowania kultury, szczególnie w trudnym środowisku zmian społecznych, w którym coraz mniejszą uwagę przywiązuje się do upowszechniania i propagowania kultury w społeczeństwie, wydają się ważne. Oryginalność podjętej przeze mnie problematyki wynika także z interdyscyplinarnego charakteru prowadzonych badań, łączyących kwestie funkcjonowania sektora kultury oraz przemysłu kreatywnego z aspektami finansowania ich działalności. Efektem moich badań w tym obszarze jest 11 publikacji, w tym 9 rozdziałów w monografiach naukowych (zał. 4, poz. II.2.2.3, II.2.2.7, II.2.2.8, II.2.2.9, II.2.2.10, II.2.2.13, II.2.2.14, II.2.2.15, II.2.2.16) oraz 2 artykuły naukowe (zał. 4, poz. II.4.2.3, II.4.2.13). Od 2019 r. jestem także współredaktorką monografii będących efektem tych konferencji:

- Reformat B., Kwiecień A., **Nocoń A.** (red. nauk.) (2019), *Biznes w kulturze – kultura w biznesie. Nowe trendy w otoczeniu jednostek kultury*. Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice, ISBN: 978-83-7875-560-9 (zał. 4, poz. II.3.1.1).
- Kwiecień A., **Nocoń A.** (red. nauk.) (2021), *Biznes w kulturze – kultura w biznesie. Funkcjonowanie sektora kultury w dobie pandemii koronawirusa*. Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice, ISBN: 978-83-7875-723-8 (zał. 4, poz. II.3.1.2).
- Kwiecień A., **Nocoń A.** (red. nauk.) (2022), *Biznes w kulturze – kultura w biznesie. Strategie rozwoju jednostek kultury w kontekście trendów występujących w ich otoczeniu*. Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice, ISBN: 978-83-7875-809-9 (zał. 4, poz. II.3.1.3).

- Kwiecień A., **Nocoń A.** (red. nauk.) (2023), ***Biznes w kulturze – kultura w biznesie. Kreatywność w kulturze.*** Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice, ISBN: 978-83-7875-851-8 (zał. 4, poz. II.3.1.4).
- Kwiecień A., **Nocoń A.** (red. nauk.) (2024), ***Biznes w kulturze – kultura w biznesie. Kultura wspierana technologią Next Tech.*** Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice, ISBN: 978-83-7875-900-3 (zał. 4, poz. II.3.1.5).

W badaniach prowadzonych w tym obszarze zidentyfikowałam metody finansowania sektora kultury i przemysłu kreatywnego, wskazując na źródła publiczne, jak i prywatne, które są obecnie niezbędne w realizacji przedsięwzięć kulturalnych, z uwagi na niewystarczający zakres funduszy państwowych. Wykazałam, iż ze względu na potrzebę zaangażowania środków prywatnych w finansowanie działalności kulturalnej zauważa się zwiększoną samodzielność jednostek kultury, poprzez wprowadzanie myślenia projektowego oraz celowego kierowania strumieniami pieniężnymi. Przedstawiłam także miejsce środków na finansowanie kultury w budżecie państwa i budżetach samorządowych. Analizowałam wpływ globalnego kryzysu finansowego na finansowanie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w Polsce ze środków publicznych. Następnie eksplorowałam współczesne, kreatywne źródła finansowania kultury. Wykazałam, że jednostki i instytucje kultury coraz częściej poszukują nowych, alternatywnych źródeł pozyskania kapitału. W ramach studiów dotyczących kreatywnych metod finansowania kultury zaproponowałam ich klasyfikację, identyfikując finansowanie: kapitałowe, dłużne, typu mezzanine oraz samofinansowanie. Dowiodłam, iż podmioty sektora kultury i przemysłu kreatywnego dywersyfikują swoje źródła finansowania. Wykorzystują kilka metod gromadzenia kapitału, łącząc jednocześnie tradycyjne formy z kreatywnymi źródłami finansowania. Do tych ostatnich zaliczyłam m.in. crowdfunding, który poddałam szczegółowej analizie, wskazując na możliwości zastosowania go do finansowania projektów kulturalnych. Moją wiedzę w tym zakresie wykorzystałam również biorąc udział w webinarium pt.: „*Crowdfunding w projektach kulturalnych i społecznych*”, organizowanym przez Kreatywną Europę w Instytucie Adama Mickiewicza w Warszawie w dniu 24.09.2020 r. w charakterze eksperta.

Z uwagi na fakt, iż w trakcie pandemii instytucje kultury by przetrwać musiały zdigitalizować swoją działalność, postanowiłam ukierunkować dalsze prace badawcze na nowoczesne technologie, w tym: technologię blockchain, uczenie maszynowe, sieci neuronowe oraz sztuczną inteligencję. Szczegółowej analizie poddałam proces tokenizacji kultury. W przeprowadzonych badaniach wykazałam, iż tokenizacja jest nowoczesną metodą pozyskania finansowania, polegającą na gromadzeniu kapitału głównie przez startupy, młode, perspektywiczne podmioty, rozpoczynające swoją działalność, która zyskuje zainteresowanie także podmiotów z sektora kultury i przemysłu kreatywnego jako alternatywa dla tradycyjnych źródeł pozyskiwania kapitału.

Pragnę podkreślić, iż prowadząc przedstawione powyżej prace badawczo-naukowo zarówno w ramach projektów indywidualnych, jak i zespołowych nabrałam umiejętności pracy w zespole w zakresie selekcji zadań badawczych, procedury ich realizacji, analizy otrzymanych wyników, formułowania wniosków oraz pracy redakcyjnej. Jednocześnie wykonywałam zadania związane z moimi zainteresowaniami naukowymi, co pozwoliło mi pogłębiać wiedzę, rozwijać

umiejętności i kompetencje, które wykorzystałam przy tworzeniu mojego głównego osiągnięcia badawczego.

Od momentu podjęcia przeze mnie pracy naukowej otrzymałam łącznie **12 indywidualnych Nagród JM Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach (w tym 10 po uzyskaniu stopnia doktora) II i III stopnia za szczególne osiągnięcia naukowe i naukowo-badawcze**². Oznacza to, iż byłam nagradzana w każdym roku mojej aktywności naukowej. Ponadto, otrzymałam **6 rektorskich grantów naukowych za wysokopunktowane publikacje w czasopiśmie naukowych indeksowanych w bazach Journal Citation Reports**³. Jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora otrzymałam także wiele nagród oraz stypendiów zarówno w uczelni macierzystej (m.in. stypendium przyznane w 2008 r. przez Klub Przyjaciół Akademii Ekonomicznej w Katowicach), jak również jako uczestniczka konferencji naukowych (w tym za najlepsze wystąpienie w Sesji 5: Gospodarka Globalna podczas IV. Środowiskowej Konferencji Doktorantów: „Gospodarka. Technologia. Społeczeństwo” w 2012 r. oraz najlepszy referat).

Poza ww. nagrodami otrzymałam także **ważne nagrody rangi ogólnokrajowej**, w tym:

- Stypendium przyznane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla doktorantów za wybitne osiągnięcia w roku akademickim 2013/2014 (otrzymane przed uzyskaniem stopnia doktora).
- Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla Wybitnych Młodych Naukowców przyznane na lata 2020-2023 (otrzymane po uzyskaniu stopnia doktora), którym nagradzani są wybitni młodzi naukowcy wykazujący się znaczącymi osiągnięciami w działalności naukowej.
- Nagrodę naukową „Wykład im. Marka Siudaka” przyznaną w 2024 r. przez kapitułę samodzielnych pracowników naukowych Wydziału Zarządzania Politechniki Warszawskiej (VII edycja) za znaczące osiągnięcia i bogaty dorobek naukowy. Prestiżowy wykład wygłosiłam 7.05.2024 r.

Moje pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze były prezentowane zarówno na konferencjach krajowych, jak i licznych konferencjach międzynarodowych. Po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczyłam w 21 konferencjach krajowych oraz 22 konferencjach międzynarodowych (w 8 krajach) – zał. 4, pkt II.7. Za istotne uznaję regularny udział i prezentowanie referatów podczas:

- Konferencji Katedr Finansów,
- cyklicznej konferencji międzynarodowej: International Scientific Conference „*Business and Management*”, Vilnius Gediminas Technical University, Wilno, Litwa.

Do wkładu w rozwój nauki zaliczam również wykonanie 39 recenzji publikacji naukowych krajowych i międzynarodowych wyszczególnionych w załączniku 4, pkt II.13 do niniejszego wniosku.

---

² Nagrodę indywidualną stopnia II otrzymałam za szczególne osiągnięcia naukowe i naukowo-badawcze w roku: 2012, 2018, 2019, 2020, 2022. Z kolei nagrodę indywidualną stopnia III otrzymałam za osiągnięcia naukowe i naukowo-badawcze w roku: 2013, 2014, 2015 (w tym za wyróżnioną rozprawę doktorską), 2016, 2017, 2021, 2023.

³ Rektorskie granty naukowe otrzymałam w roku: 2017, 2019, 2021, 2022, 2023, 2024.

5.2. Aktywność naukowa o zasięgu międzynarodowym

Intensyfikacja mojej aktywności naukowej o zasięgu międzynarodowym jest efektem prowadzonej współpracy naukowej oraz rozwijanych relacji zawodowych z uczelniami zagranicznymi. Zostały one nawiązane w trakcie licznych konferencji międzynarodowych, w których brałam czynny udział od początku swojej pracy naukowej, w tym jako ich współorganizator, jak również wyjazdom stypendialnym w ramach programu Erasmus+. Główne obszary mojej aktywności naukowej o zasięgu międzynarodowym obejmują:

- 1. Współpracę naukową prowadzoną w latach 2015-2017 z Technische Hochschule Ingolstadt (Niemcy), realizowaną pod kierownictwem Prof. dr. Güntera Hofbauera.**
- 2. Staż naukowy w Silesian University in Opava, Karviná, Czechy, okres realizacji: 15.11.2024 r.-23.11.2024 r.**
- 3. Organizację międzynarodowych kongresów i konferencji, w tym: International Congress of Young Scientists oraz Ogólnopolskich konferencji z udziałem gości zagranicznych: „Biznes w kulturze – Kultura w Biznesie”.**
- 4. Publikacje zagraniczne, w tym rozdziały w monografiach oraz artykuły naukowe w czasopismach o zasięgu międzynarodowym.**
- 5. Publikację autorskiej monografii w wydawnictwie zagranicznym w j. angielskim.**
- 6. Udział w licznych konferencjach naukowych organizowanych przez uczelnie za granicą.**
- 7. Recenzje artykułów w czasopismach zagranicznych.**
- 8. Udział w stażach dydaktycznych i tygodniach międzynarodowych.**

W ramach **współpracy międzynarodowej** prowadzonej pomiędzy Katedrą Bankowości i Rynków Finansowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach a Technische Hochschule Ingolstadt w Niemczech, przejawiającej się w organizacji międzynarodowych konferencji naukowych zrodziła się koncepcja współpracy naukowej, do której zostałam zaproszona. Aktywność w tym obszarze realizowałam w latach 2015-2017. Uczestnicząc w międzynarodowym zespole badawczym pod kierunkiem prof. dr. Güntera Hofbauera rozpoczęłam badania naukowe nad przemianami w wielkości i strukturze kapitałowej przedsiębiorstw, w tym banków. Badaniami objęte zostały wybrane podmioty gospodarcze, w szczególności prowadzące działalność w Polsce oraz Niemczech. Prace badawcze zostały skoncentrowane na analizie wpływu nowych regulacji kapitałowych wprowadzonych po globalnym kryzysie finansowym na zmiany w strukturze finansowania podmiotów bankowych i niebankowych. Współpraca naukowa zaowocowała opublikowaniem 5 współautorskich opracowań o zasięgu międzynarodowym (w tym 4 artykułów naukowych oraz 1 rozdziału w monografii naukowej):

- Hofbauer G., Klimontowicz M., **Nocoń A.** (2016), ***Basel III Equity Requirements and a Contemporary Rating Approach.*** “Copernican Journal of Finance & Accounting”, Vol. 5, Issue 1, s. 91-105, ISSN: 2300-1240, e-ISSN: 2300-3065, DOI: 10.12775/CJFA.2016.005, MNiSW: lista B, 7 pkt (zał. 4, poz. II.4.2.15)
- Hofbauer G., **Nocoń A.**, Klimontowicz M. (2016), ***Development of the Basel framework and the impact on Small and Medium sized Enterprises in Germany and Poland.*** “Journal of Business and Economics”, January, Volume 5, No. 12, Academic Star Publishing Company, s. 351-363, ISSN: 2155-7950, DOI: 10.15341/jbe(2155-7950)/03.07.2016/001, USA (zał. 4, poz. II.4.2.16)
- Hofbauer G., **Nocoń A.**, Klimontowicz M. (2016), ***Development of equity regulations in the Basel framework.*** “Modern Finance. Theory and Practice”, No. 1/2016, s. 5-14, ISSN: 2544-199X, DOI: 10.18276/wf.2016.1-01 (zał. 4, poz. II.4.2.18)
- Klimontowicz M., **Nocoń A.**, Hofbauer G. (2017), ***The Impact of Capital Requirements on Companies' External Financing.*** “Journal of Modern Accounting and Auditing”, Vol. 13, No. 1, January, USA, s. 8-18, JMAA-E16102901, DOI: 10.17265/1548-6583/2017.01.002 (zał. 4, poz. II.4.2.19)
- Hofbauer G., Klimontowicz M., **Nocoń A.** (2017), ***The changes in capital structure of selected banking markets as a result of new regulations.*** W: *European Financial Systems 2017. Proceedings of the 14th International Scientific Conference Part 1*”, Brno: Masaryk University, 2017, part 1, Brno, Czechy, June 26-27, 2017, s. 222-229, ISBN: 978-80-210-8609-8, ISBN: 978-80-210-8610-4, Thomson Reuters Conference Proceedings Citation Index in Web of Science Core Collection, MNiSW: 15 pkt (zał. 4, poz. II.2.2.19).

Powyższe publikacje stanowią cykl spójnych tematycznie opracowań, które prezentują wyniki przeprowadzonej analizy porównawczej struktury kapitałowej przedsiębiorstw w Polsce oraz Niemczech. Ich wkład w rozwój wiedzy wynika m.in. z unikatowego podejścia do analizowanej problematyki. W trakcie międzynarodowej współpracy naukowej i realizowanych prac badawczych sformułowaliśmy wiele ważnych wniosków. Za szczególnie cenne, wnoszące wkład do dyscypliny ekonomii i finansów w ujęciu międzynarodowym, uznaję te zaprezentowane poniżej. Po pierwsze, wskazaliśmy, że wolny rynek nie jest w stanie wytworzyć samoregulacji, która byłaby w stanie zapewnić długoterminową stabilność. Dowodzą tego doświadczenia globalnego kryzysu finansowego, które ujawniły potrzebę udoskonalenia metod oceny i zarządzania ryzykiem w instytucjach finansowych. Efektem tego było pojawienie się wielu międzynarodowych inicjatyw regulacyjnych. Po drugie, potwierdziliśmy istotne znaczenie kapitału własnego w stabilizowaniu sytuacji pojedynczego banku oraz całego sektora bankowego. Podkreśliliśmy także, że Bazylejskie Umowy Kapitałowe spowodowały wzmocnienie bazy kapitałowej banków zarówno w Polsce, jak i w Niemczech. Dlatego też zarówno polski, jak i niemiecki rynek bankowy uznaliśmy za stabilne i gotowe na ewentualną absorpcję nieoczekiwanych strat, które mogą wystąpić w przyszłości. Z drugiej jednak strony dowiedliśmy, że perspektywy gospodarcze, w tym poziom stóp procentowych oraz konkurencja spowodowały, że regulacje prawne będące konsekwencją zapisów Bazylei III nie wpłynęły na podaż kredytów w bankach w Polsce i Niemczech. Zidentyfikowaliśmy ponadto konsekwencje umów bazylejskich dla sektora MŚP w Polsce i Niemczech. Wykazaliśmy, że w konsekwencji zmniejszyło się zapotrzebowanie przedsiębiorstw na finansowanie zewnętrzne, tym samym dostęp do finansowania nie był już dla nich barierą w dalszym rozwoju. Stwierdziliśmy jednak, że zmniejszyły popyt przedsiębiorstw na kapitał pochodzący z rynku bankowego może mieć

negatywny wpływ na wyniki finansowe banków. Na tej podstawie sformułowaliśmy wniosek, iż bycie partnerem dla rozwoju biznesu, a nie tylko dostawcą kapitału, wymaga znalezienia swojej pozycji w łańcuchu wartości dla klientów przedsiębiorstw. Pomoże to rozwiązać główny problem przedsiębiorstw, a w efekcie przyczyni się do zbudowania mocnych podstaw długoterminowej współpracy między przedsiębiorstwami a bankami.

Drugim istotnym obszarem mojej aktywności międzynarodowej był **staż naukowy**, który odbyłam w Silesian University in Opava, School of Business Administration in Karvina, Department of Banking and Accounting w Karwinie, w Czechach w okresie od 15.11.2024 r. do 23.11.2024 r. Opiekunem stażu był Prof. Ing. Daniel Stavárek, Ph.D. – Prorektor ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej, Kierownik Katedry Bankowości i Rachunkowości. Program stażu obejmował m.in.:

- zidentyfikowanie obszarów i problemów naukowych, stanowiących podstawę współpracy naukowej,
- zapoznanie się z tematyką prowadzonych badań naukowych w jednostce przyjmującej,
- wystąpienie na seminarium dedykowanym pracownikom jednostki przyjmującej oraz prezentacja wyników moich badań naukowych przedstawionych w moim głównym osiągnięciu naukowym,
- omówienie problemów i zagadnień stanowiących podstawę przyszłych publikacji naukowych,
- ustalenie innych obszarów dalszej współpracy naukowej.

W efekcie realizacji stażu zostałam zaproszona do wspólnej publikacji przygotowywanej wraz z pracownikami jednostki goszczącej, która zostanie złożona do publikacji w wysokopunktowanym czasopiśmie międzynarodowym, indeksowanym w bazach Scopus i/lub Web of Science. W ramach dalszej współpracy naukowej została również zaplanowana organizacja wspólnych międzynarodowych seminariów naukowych, wspólny udział i wystąpienie na konferencji międzynarodowej, udział w pracach badawczych jednostki goszczącej oraz kolejny długoterminowy staż naukowy.

Kolejnym ważnym obszarem mojej aktywności naukowej w wymiarze międzynarodowym była **współorganizacja corocznych międzynarodowych kongresów dla młodych naukowców**, które odbywały się w Bułgarii oraz w Niemczech. Organizatorami kongresów był Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach (w 2013 r. we współpracy z University of National and World Economy w Sofii, Bułgaria). Aktywność tę realizowałam w latach 2012-2016, a więc zarówno przed, jak i po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych. Pełniąc funkcję członka komitetu organizacyjnego aktywnie uczestniczyłam w organizacji następujących kongresów młodych naukowców (zał. 4, pkt II.8):

- **1st International Congress of Young Scientists:** „*Analysis, Challenges, Perspectives*”, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 18-20.06.2012, Stoneczny Brzeg, Bułgaria
- **2nd International Congress of Young Scientists:** „*World financial markets in time of euro debt crisis*”, University of National and World Economy, Sofia, Bułgaria oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 11-18.06.2013, Stoneczny Brzeg, Bułgaria

- **3rd International Congress of Young Scientists:** „*Searching for economic and financial stability: Models, Strategies, Policies and Prospects*”, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 3-5.09.2014, Słoneczny Brzeg, Bułgaria
- **4th International Congress of Young Scientists:** „*Trust in social, economic and financial relations*”, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 7-9.09.2015, Słoneczny Brzeg, Bułgaria
- **5th International Congress of Young Scientists:** „*Europe in a Changing World*”, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 4-6.09.2016, Koblenca, Niemcy.

W kongresach uczestniczyli przedstawiciele środowiska naukowego, w tym młodzi naukowcy oraz doktoranci i studenci, jak również przedstawiciele biznesu zainteresowani tematyką finansów, bankowości, rynków finansowych oraz rozwoju współczesnej gospodarki. Kongres stanowił także płaszczyznę wymiany wiedzy i doświadczeń o charakterze interdyscyplinarnym w środowisku międzynarodowym. Sprzyjał pogłębionym analizom, podejmowaniu wyzwań naukowych oraz nawiązywaniu współpracy międzynarodowej. Uczestnikami kongresów byli reprezentanci krajów europejskich, w tym: Niemiec, Ukrainy, Słowacji, Czech, Węgier, Bułgarii, Serbii, Rosji i Polski we współpracy z Funduszem Wyszehradzkim. Poza współorganizacją kongresów każdorazowo prezentowałam również w ich ramach referaty naukowe (zał. 4, pkt II.7.1: poz. 18, 21, 26; pkt II.7.2: poz. 22, 23), które następnie zostały opublikowane w zagranicznych monografiach oraz czasopismach naukowych.

W ramach aktywności międzynarodowej pełnię również funkcję członka Rady Programowej i Komitetu Organizacyjnego konferencji naukowej „*Biznes w kulturze – kultura w biznesie*”. Nawiązane w trakcie organizacji pierwszych edycji konferencji relacje z zagranicznymi ośrodkami naukowymi pozwoliły rozszerzyć zasięg konferencji. Początkowo w latach 2014-2016 konferencja ta miała charakter spotkań naukowych wyłącznie o charakterze krajowym. Od 2017 r. stała się jednak wydarzeniem międzynarodowym z udziałem gości zagranicznych, co sprzyja mojej aktywności naukowej o zasięgu międzynarodowym (zob. zał. 4, pkt II.8).

Ważnym obszarem mojej działalności naukowej o zasięgu międzynarodowym jest **popularyzacja wyników badań**. Po uzyskaniu stopnia doktora opublikowałam 36 opracowań w j. angielskim, w tym:

- 1 monografię w wydawnictwie zagranicznym,
- 15 rozdziałów w zagranicznych monografiach naukowych,
- 9 artykułów w zagranicznych czasopismach naukowych,
- 11 artykułów napisanych w j. angielskim w krajowych czasopismach i zeszytach naukowych o zasięgu międzynarodowym.

Szczegółowe zestawienie powyższych prac zawiera załącznik 4 do niniejszego wniosku.

Szczególnie wartym podkreślenia jest wydanie autorskiej monografii naukowej, przygotowanej w j. angielskim:

- **Nocoń A.** (2018), ***Normalization of modern monetary policy***. Uni-edition GmbH, Berlin, Niemcy; ISBN: 978-3-947208-02-9 (zał. 4, poz. II.1.4),

szerzej przedstawionej w pkt 5.1 niniejszego autoreferatu. Jej celem była chęć nawiązania przeze mnie dialogu oraz zaistnienie w środowisku międzynarodowym.

Popularyzacja wyników badań w płaszczyźnie międzynarodowej związana jest również z moim **aktywnym udziałem w licznych konferencjach zagranicznych**. Od początku mojej pracy naukowej wzięłam udział w 34 międzynarodowych konferencjach naukowych, w tym 22 po uzyskaniu stopnia doktora (spośród których 15 stanowiły konferencje zagraniczne, a 7 – konferencje organizowane w kraju posiadające status międzynarodowy). Uczestniczyłam w konferencjach organizowanych m.in. w: Brazylii, Portugalii, Francji, Niemczech, Bułgarii, w Czechach, na Litwie, na Słowacji oraz we Włoszech. W trakcie konferencji międzynarodowych każdorazowo wygłaszałam referaty prezentujące wyniki moich badań. Szczegółowe zestawienie konferencji międzynarodowych oraz tytułów referatów zawiera załącznik 4, pkt II.7 do niniejszego wniosku.

W ramach współpracy w międzynarodowych gremiach naukowych po uzyskaniu stopnia doktora wykonałam łącznie **33 recenzje dla czasopism zagranicznych**, w tym wysokopunktowanych, indeksowanych w Journal Citation Reports, posiadających wskaźnik Impact Factor oraz CiteScore. Szczegółowe zestawienie recenzji dla czasopism zagranicznych prezentuje załącznik 4, pkt II.13 do niniejszego wniosku.

Uzupełniając pragnę nadmienić, iż moja aktywność naukowa o zasięgu międzynarodowym nierozzerwalnie wiąże się także z odbywanymi przeze mnie **cyklicznie stażami dydaktycznymi i udziałem w międzynarodowych tygodniach**, które sprzyjają nawiązywaniu i zacieśnianiu międzynarodowej współpracy naukowej. Po uzyskaniu stopnia doktora odbyłam dwa staże dydaktyczne, w tym:

- **Staż dydaktyczny w University of Amsterdam, Amsterdam School of Economics, Amsterdam, Holandia**, opiekun stażu: Prof. dr. Massimo Giuliodori, tematyka stażu: „*Monetary and Fiscal Policy*”, okres realizacji: 10.01.2022-28.01.2022
- **Staż dydaktyczny w Riga Technical University, Ryga, Łotwa**, opiekun stażu: Prof. Dr. Natalja Lace, staż realizowany w ramach projektu: „Blisko - Międzynarodowo - Przez całe życie. Kompleksowy program zrównoważonego rozwoju Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” (POWER), POWR.03.05.00-00-Z203/17, okres realizacji: 2.05.2022-15.05.2022.

W przypadku pierwszego nawiązałam współpracę międzynarodową z jego opiekunem – Prof. dr. Massimo Giuliodori, który specjalizuje się w problematyce polityki pieniężnej, związanej bezpośrednio z głównym obszarem moich zainteresowań naukowych. Drugi z kolei był rezultatem współpracy z Prof. Dr. Natalją Lace, nawiązanej jeszcze w okresie organizacji międzynarodowych kongresów młodych naukowców. W efekcie realizacji powyższych staży podjęłam dyskusję na temat dalszej współpracy naukowej oraz problematyki wspólnych publikacji.

Ponadto, **uczestniczyłam w 6 tygodniach międzynarodowych**, w tym:

- **Global Responsibility Week**, Nottingham Trent University - Nottingham Business School, Nottingham, Wielka Brytania, 26.03.2017-30.03.2017, cykl wykładów (15 godzin) pt.: "*Global monetary policy and central banks' responsibility*" dla studentów studiów magisterskich,

- **2nd International Teaching Week 2022**, Business and Technology University, Tbilisi, Gruzja, 26-29.04.2022, wykład pt.: *“Modern Central Banking and Monetary Policy. Lesson from the Pandemic Crisis”*,
- **Brno International Week 2022**, Brno University of Technology, Faculty of Business and Management in the Czech Republic, Brno, Czechy, 17-20.10.2022, wykład pt. *“Modern Central Banking and Monetary Policy”*,
- **4th International Week 2023 of Silesian University in Opava**, School of Business Administration in Karvina, Karvina, Czechy, 24-28.04.2023, wykład pt. *“Global Central Banking and Monetary Policy at the crossroad”*,
- **International Week 2024 of Tomas Bata University in Zlín**, Zlín, Czechy, 8-12.04.2024, wykład pt. *“Modern Monetary Policy and Central Banking”*,
- **15th International Week in Ostrava**, VSB-Technical University in Ostrava, Faculty of Economics, Ostrawa, Czechy, 21-25.10.2024, wykład pt.: *“Global Monetary Policy”*.

Tygodnie międzynarodowe, pozwolily mi – poza doskonaleniem kompetencji dydaktycznych – także na nawiązanie oraz poszerzenie współpracy naukowej z międzynarodowymi ośrodkami naukowymi, które były ich organizatorami. Efektem mojego udziału w 4th International Week 2023 of Silesian University in Opava było podjęcie współpracy z Katedrą Bankowości i Rachunkowości, a w rezultacie odbycie przeze mnie wskazanego wcześniej stażu naukowego w Karwinie w Czechach w listopadzie 2024 r.

Potwierdzeniem mojej znaczącej aktywności na arenie międzynarodowej była ponadto nagroda InterStar, którą otrzymałam od władz Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach w 2017 r. dla młodego naukowca za wkład w umiędzynaradawianie Uczelni. Nagroda ta została przyznana za dużą aktywność publikacyjną w międzynarodowych czasopiśmie i monografiach naukowych oraz konferencyjną w wymiarze zagranicznym.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę

6.1. Działalność w obszarze kształcenia i dydaktyki

Moja aktywność dydaktyczna, w tym międzynarodowa, jest ściśle związana z obszarem, w którym prowadzę działalność naukowo-badawczą i dotyczy głównie tematyki finansów, bankowości, w tym bankowości centralnej i polityki pieniężnej, rynków finansowych oraz zarządzania ryzykiem finansowym. **Zajęcia dydaktyczne prowadzę na dwóch poziomach studiów i wszystkich formach kształcenia (stacjonarne i niestacjonarne)**. Zaproponowany przeze mnie autorski przedmiot pt.: *„Research on contemporary monetary policy”* został również włączony do programu studiów doktorskich prowadzonych w j. angielskim w macierzystej uczelni.

Prowadzone przeze mnie przedmioty mają charakter kierunkowy, specjalnościowy oraz przedmiotów swobodnego wyboru. Wiele spośród nich jest opartych na autorskich programach kształcenia (samodzielnie przygotowałam programy i treści zajęć oraz materiały dydaktyczne). Prowadzę również liczne przedmioty w języku angielskim w ramach programów krajowych i międzynarodowych realizowanych w Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach.

Zestawienie zajęć prowadzonych przeze mnie po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych, tj. w latach 2015-2024 w języku polskim i angielskim przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Przedmiot	Wykład	Ćwiczenia
Przedmioty prowadzone w j. polskim			
1.	Analiza sytuacji finansowej banku		X
2.	Bankowość		X
3.	Bankowość centralna i polityka pieniężna	X	
4.	Finanse cyfrowe		X
5.	Finanse i rachunkowość	X	
6.	Gospodarka i finanse cyfrowe		X
7.	Informacja i sprawozdawczość instytucji finansowych		X
8.	Innowacje na rynkach finansowych		X
9.	Innowacje w sektorze bankowym	X	
10.	Modelowanie ryzyka walutowego i stopy procentowej	X	X
11.	Nowe modele biznesowe w warunkach gospodarki cyfrowej		X
12.	Outsourcing w instytucjach finansowych	X	X
13.	Podstawy finansów	X	
14.	Podstawy finansów i rachunkowości	X	
15.	Podstawy rachunkowości i finansów		X
16.	Pośrednictwo finansowe w erze cyfryzacji	X	
17.	Prognozowanie w finansach i bankowości		X
18.	Proseminarium		X
19.	Rynki finansowe		X
20.	Seminarium dyplomowe		X
21.	Seminarium magisterskie		X
22.	Współczesny system finansowy	X	
23.	Zarządzanie instytucjami finansowymi		X
Przedmioty prowadzone w j. angielskim			
1.	Banking		X
2.	Financial Institutions – moduł: Banking	X	X
3.	Global Financial Markets	X	
4.	Global Monetary Policy	X	X
5.	Investment Banking		X
6.	Modern Banking and Financial Markets	X	X
7.	Proseminar	X	X
8.	Seminar		X

Przedmioty prowadzone przeze mnie w języku angielskim, realizowane są w ramach studiów na kierunku:

- *Finanse i Rachunkowość* (studia w j. polskim) – przedmioty swobodnego wyboru,
- *Ekonomia* (studia w j. polskim) – przedmioty swobodnego wyboru,

- *Finance and Accounting for Business* – FAB (studia w j. angielskim) - przedmioty kierunkowe,
- *Euroclasses* – przedmioty adresowane do studentów zagranicznych krótkoterminowych odbywających studia w ramach programu Erasmus+ (studia w j. angielskim).

Zajęcia dydaktyczne na studiach prowadzonych w j. angielskim (FAB, Euroclasses) dają mi możliwość pracy w środowisku międzynarodowym i wielokulturowym.

Dodatkowo, jestem koordynatorką i autorką treści programów oraz kart opisu przedmiotów wyszczególnionych w poniższej tabeli.

Lp.	Przedmiot	Wykład	Ćwiczenia
Przedmioty w j. polskim			
1.	Ocena efektywności działalności banku	X	X
2.	Strategie współpracy instytucji finansowych z podmiotami trzecimi	X	
3.	Zrównoważony rozwój w instytucjach finansowych	X	X
Przedmioty w j. angielskim			
1.	Research on contemporary monetary policy	X	

Wartym podkreślenia jest fakt, iż moje zajęcia są wysoko oceniane przez studentów w badaniach ankietowych dotyczących oceny zajęć dydaktycznych. **Ważnym obszarem mojej pracy dydaktycznej jest także prowadzenie seminariów dyplomowych oraz magisterskich** (w j. polskim i angielskim) na kierunkach *Finanse i rachunkowość* oraz *Finance nad Accounting for Business*. Po uzyskaniu stopnia doktora byłam promotorką 25 prac dyplomowych i 7 magisterskich. Obecnie jestem promotorką 13 seminarzystów (w tym 5 na studiach prowadzonych w j. angielskim). Ponadto, pełniłam funkcję recenzentki 53 prac licencjackich (w tym 3 w j. angielskim) i 20 prac magisterskich.

Jak wskazałam w punkcie 5.1. niniejszego autoreferatu w 2024 r. praca mojego seminarzysty Pana Szymona Cichoń pt.: *„Wpływu niestandardowych instrumentów polityki pieniężnej Systemu Rezerwy Federalnej w latach 2020-2022 na podstawowe wskaźniki makroekonomiczne”*.” której byłam promotorką otrzymała II nagrodę w konkursie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego na najlepsze prace dyplomowe z zakresu problematyki stabilności systemu finansowego obronione w roku 2023. Artykuł napisany na podstawie pracy został opublikowany w czasopiśmie „Bezpieczny Bank”, wydawanym przez BFG.

Byłam ponadto **promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim** mgr Mateusza Muszyńskiego, który przygotował rozprawę doktorską pt.: *„Struktura finansowania banków komercyjnych w Polsce w warunkach nowych regulacji ostrożnościowych”*. Promotorką pracy była prof. zw. dr hab. Irena Pyka. Publiczna obrona pracy odbyła się w dniu 15.12.2023 r. W ramach powierzonej funkcji sprawowałam nadzór merytoryczny nad wybranymi kwestiami podejmowanymi przez doktoranta we współpracy z promotorem.

W trakcie swojej działalności dydaktycznej prowadziłam również **zajęcia na studiach podyplomowych** z zakresu stóp procentowych i polityki pieniężnej banku centralnego.

Stanowiły one część programu studiów podyplomowych dotyczących „Inwestowania na rynku Forex”, realizowanych przez Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach.

Moje osiągnięcia dydaktyczne obejmują także **opracowania w podręcznikach dydaktycznych**, adresowanych studentom kierunków ekonomicznych. Jestem autorką i współautorką rozdziałów w poniższych podręcznikach:

- 1) Współautor treści w podręczniku dydaktycznym pt.: **Zarządzanie portfelem inwestycyjnym. Inwestor indywidualny na rynku finansowym**, J. Cichorska (red. nauk.), wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2015, ISBN: 978-83-7875-231-8
- 2) **Nocoń A.** (2020): **Źródła i formy finansowania turystyki zrównoważonej**. W: *Zarządzanie w turystyce zrównoważonej. Zarys problematyki*. B. Pabian, B. Reformat (red. nauk.), wyd. UE w Katowicach, Katowice, s. 123-144, ISBN: 978-83-7875-616-3
- 3) **Nocoń A., Pyka I.** (2024): **Koncepcja pieniądza cyfrowego banku centralnego**. W: *Pośrednictwo finansowe w erze cyfryzacji*. J. Harasim (red.), wyd. UE w Katowicach, Katowice, s. 206-230, ISBN: 978-83-7875-887-7.

W latach 2018-2020 **pełniłam funkcję Menedżera kierunku finanse i rachunkowość**. W ramach powierzonej mi funkcji – we współpracy z Kuratorem kierunku Prof. UE dr hab. Grażyną Szustak: poszukiwałam i implementowałam dobre praktyki i innowacje dydaktyczne, proponując modyfikację w programach studiów, brałam udział w tworzeniu nowych efektów uczenia się, monitorowałam dostępność i prawidłowość sporządzania kart opisów przedmiotu, organizowałam spotkania Rady Programowej oraz opiekunów specjalności dostępnych w ofercie FiR, organizowałam stoisko kierunku podczas dni otwartych, wspierałam działania promocyjne kierunku oraz proces rekrutacji, przygotowywałam zmiany w materiałach informacyjnych dot. kierunku publikowanych na stronie internetowej uczelni oraz koordynowałam współpracę ze szkołami i liceami.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych **odbyłam ponadto 6 wyjazdów stypendialnych** w ramach programu Erasmus+ i innych programów lub umów bilateralnych zawartych z Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach, które zostały wyszczególnione w punkcie 5.2 niniejszego autoreferatu. Wyjazdy te realizowałam w następujących uczelniach: Nottingham Trent University – Nottingham, Wielka Brytania, Business and Technology University – Tbilisi, Gruzja, Brno University of Technology, Faculty of Business and Management in the Czech Republic – Brno, Czechy, Silesian University in Opava, School of Business Administration in Karviná – Karviná, Czechy, Tomas Bata University in Zlín – Zlín, Czechy oraz VSB-Technical University in Ostrava, Faculty of Economics – Ostrava, Czechy. Tematyka prowadzonych wykładów koncentrowała się wokół problematyki podjętej w moim głównym osiągnięciu naukowym.

Włączając się w koncepcję uczenia się przez całe życie (*lifelong learning*) realizowaną w ośrodku macierzystym systematycznie **prowadzę również wykłady dla dzieci i młodzieży**, koordynowane przez Centrum kształcenia przez całe życie. Wykłady te dotyczą tematyki podstaw finansów, istoty pieniądza, banku centralnego i zarządzania finansami osobistymi.

W roku 2019 dwukrotnie aktywnie promowałam Uniwersytet Ekonomiczny podczas tzw. **dni otwartych**, organizując i obsługując stoisko kierunku Finanse i rachunkowość. W trakcie dni otwartych nawiązywałam dialog z kandydatami na studia, prezentując im program studiów na

tym kierunku, dostępne specjalności oraz potencjalne możliwości zatrudnienia po ich ukończeniu.

W 2020 r. **byłam członkinią zespołu, który opracował program nowej specjalności: *Finanse i technologie cyfrowe*** na kierunku *Finanse i rachunkowość* dla studiów I i II stopnia (studiów stacjonarnych i niestacjonarnych). Od początku wprowadzenia jej do programu studiów **pełnię funkcję opiekuna specjalności** oraz uczestniczę w organizowanych cyklicznie dla studentów tzw. festiwalach specjalności.

W roku akademickim 2021/2022 byłam również **członkinią zespołu przygotowującego raport samooceny kierunku *Finanse i rachunkowość* na potrzeby Państwowej Komisji Akredytacyjnej (PKA)**. W ramach zespołu byłam odpowiedzialna za przygotowanie treści dot.: koncepcji kształcenia na kierunku FiR, powiązania koncepcji kształcenia z misją i wizją Uczelni, sylwetki absolwenta i przewidywanych miejsc zatrudnienia, harmonogramu realizacji programu studiów oraz wykorzystywanych metod kształcenia.

W okresie od października 2018 r. do lutego 2020 r. współpracowałam także z Akademią WSB w Dąbrowie Górniczej, gdzie prowadziłam zajęcia na studiach I i II stopnia – zarówno w j. polskim, jak i j. angielskim, w tym w ramach projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Obejmowały one następujące przedmioty:

- a) prowadzone w j. polskim: *Bank jako instytucja zwiększonego ryzyka* (ćwiczenia), *innowacje w finansach i bankowości* (ćwiczenia), *finanse* (ćwiczenia),
- b) prowadzone w j. angielskim: *Financial Markets and Institutions* (wykład i ćwiczenia), *International Financial Markets* (wykład i ćwiczenia), *Thesis writing* (ćwiczenia).

Byłam również recenzentką 3 prac licencjackich przygotowanych w tejże uczelni.

W związku ze swoją aktywnością dydaktyczną w 2018 roku zostałam odznaczona Medalem Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania.

6.2. Działalność organizacyjna i popularyzująca naukę

Moja działalność organizacyjna na rzecz Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach jest wieloaspektowa. Jak wspomniałam w punkcie 5.2. niniejszego autoreferatu w latach 2012-2016 byłam członkinią komitetu organizacyjnego corocznych międzynarodowych kongresów dla młodych naukowców organizowanych w Bułgarii oraz Niemczech. Od 2014 r. biorę aktywny udział w pracach jako członkini rady programowej i komitetu organizacyjnego konferencji: *„Biznes w kulturze – kultura w biznesie”*. Do moich osiągnięć organizacyjnych należy również zaliczyć pracę w charakterze członkini komisji konkursowych o zasięgu krajowym, jak i międzynarodowym. Szczegółowe zestawienie mojego udziału w zespołach oceniających wnioski w konkursach zostało przedstawione w zał. 4, pkt II.16 do niniejszego wniosku.

Niezwykle ważną aktywnością organizacyjną było pełnienie przeze mnie funkcji **Producentki Tygodnia Pieniądza** organizowanego przez Katedrę Bankowości i Rynków Finansowych UE w Katowicach w dniach 20-26.05.2024 r. w ramach 50. Tygodni Europejskiego Miasta Nauki „Katowice 2024”. Jego ideą było przybliżenie różnych form i wymiarów pieniądza oraz ukazanie, jak istotne znaczenie ma on w życiu każdego człowieka. Celem zorganizowanych

łącznie 45 wydarzeń było dotarcie do jak najszerszej grupy odbiorców, w tym dzieci i młodzieży, osób dorosłych i seniorów, jak również środowiska akademickiego, w tym szczególnie tych jego przedstawicieli, którzy nie zajmują się pieniędzem w swojej pracy dydaktycznej i naukowej oraz upowszechnienie szerokiej wiedzy na temat pieniądza. Wydarzenia miały różnorodny charakter: seminariów, wykładów, gier terenowych połączonych z grywalizacją, zajęć edukacyjnych, warsztatów, wystaw i stoisk. Zostały zrealizowane w 9 miastach woj. śląskiego oraz w formie zdalnej. W wydarzeniach Tygodnia Pieniądza w sposób czynny wzięto udział ponad 2000 uczestników, reprezentujących wszystkie grupy wiekowe i zawodowe. Jako Producentka Tygodnia Pieniądza brałam również udział w licznych wywiadach, audycjach, podcastach i spotkaniach z mediami, celem komunikacji o nadchodzących, jak i zakończonych wydarzeniach. Ponadto, jako przedstawicielka jednego z tygodni tematycznych w Mieście Nauki **reprezentowałam uczelnię macierzystą na 8. Śląskim Festiwalu Nauki Katowice 2024**, który odbył się w dniach 7-9.12.2024 r. W ramach swojej aktywności wygłosiłam wykład pt.: „Bank centralny wczoraj i dziś. 100-lecie Banku Polskiego SA”. Na zakończenie obchodów Europejskiego Miasta Nauki Katowice 2024 w grudniu 2024 r. **zostałam odznaczona Medalem Miasta Nauki** za szczególne zaangażowanie w tworzenie Miasta Nauki.

W latach 2012-2018 byłam **członkinią Komisji Rekrutacyjnej Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach**, reprezentując wydział Finansów i Ubezpieczeń. W latach 2019-2023 pełniłam funkcję **członkini Uczelnianej Komisji Wyborczej**, biorąc aktywny udział w organizacji wyborów w ośrodku macierzystym. Wielokrotnie pełniłam funkcję sekretarza oraz przewodniczącego podczas zebrań wyborczych.

W 2017 r. brałam udział w **pracach nad aktualizacją Strategii Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach**, w części dotyczącej Strategii internacjonalizacji Uczelni. Z kolei w 2023 r. byłam zaangażowana w **prace związane z przygotowaniem Strategii Nauki Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowice**. Prace te w obu przypadkach koordynował Prof. UE dr hab. Adam Drobniak.

W 2022 r. otrzymałam ponadto **medal za długoletnią służbę przyznany przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę**. W trakcie mojej pracy w jednostce macierzystej dwukrotnie otrzymałam również **wyróżnienie rektorskie za działalność organizacyjną**. W 2023 roku nagrodę tę uzyskałam za szczególne zaangażowanie w prace na rzecz wzmocnienia relacji Uczelni z otoczeniem oraz prace organizacyjne na rzecz Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, z kolei w roku 2024 – za szczególne zaangażowanie w organizację wydarzeń związanych z Europejskim Miastem Nauki.

W trakcie dokonywanych okresowych ocen pracowniczych, uwzględniających działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną zawsze otrzymywałam ocenę wyróżniającą, a po zmianie regulaminu oceny okresowej – ocenę pozytywną.

Prowadzona przeze mnie po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych **działalność popularyzująca naukę** obejmuje następujące aktywności:

- aktywny udział w 43 konferencjach naukowych, w tym 22 konferencjach międzynarodowych (zał. 4, pkt II.7.2),
- coroczny udział w Komitecie organizacyjnym kongresu międzynarodowego,

- coroczny udział w Komitecie Organizacyjnym i Radzie Programowej konferencji krajowej,
- stałą współpracę z Narodowym Bankiem Polskim Oddziałem Okręgowym w Katowicach, obejmującą m.in.: współorganizację wydarzeń w ramach Tygodnia Pieniądza oraz udział w charakterze prelegentki i panelistki w konferencji: *Transformacja pieniądza na przestrzeni dziejów*, zorganizowanej 5.12.2023 r. przez NBP oraz Wyższą Szkołę Finansów i Prawa w Bielsku-Białej.